

Б Р А Н И Ч**ОРГАН АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ У БЕОГРАДУ**

Уредник Бранича је претседник Адвокатске Коморе у Београду
Владимир Св. Симић

Власник и издавач Бранича је Адвокатска Комора у Београду
коју преставаља претседник Владимир Св. Симић

У име Одбора главни уредници:

Др. Видан О. Благојевић и Др. Радоје Ј. Вукчевић, адвокати

САДРЖАЈ:**ЧЛАНЦИ**

О границама судског тумачења у вези са применом § 314. Г. в. од Д-ра Јакова Челебоновића, адвоката — Београд ... 509

О застарелости тужбе право-ааступника за неплаћени хонорар и о накнади штете за душевни бол нанет повредом тела од Драг. Кнежевића, судије Београдског Апелационог суда ... 514

Предлог о проширењу циљева и средстава Пензионог фонда Адвокатских Комора у Београду, Скопљу и Подгорици од Борислава А. Милојковића, адвоката — Београд... 519

Утврђивање и вештачење величине штете код осигурања од стране осигуравајућих друштава од Јована В. Кошћунице, судије Округног суда — Нови Сад ... 522

О пријему поднесака и закључивању деловодног протокола, интабулација после редовног радног времена суда од Драгише А. Весућа, су-

дије Округног суда за округ београдски ... 530

СУДСКА ПРАКСА

Два случаја примене § 50. Закона о адвокатима. — I. Кад је адвокат са странком уговорио висину награде, онда је није дужан по § 30. Закона о адвокатима депоновати код суда на захтев странке од Тих. М. Ивановића, секретара Касационог суда у Београду... 538

II. У томе, што је адвокат, кад парнична странка у спору, заступајући своје личне интересе, послао суду неблаговремене и недовољно таксиране жалбе, не стоји дисциплинска кривица из § 50. у вези § 21. Закона о адвокатима од Тих. М. Ивановића, секретара Касационог суда у Београду ... 539

Страна осигуравајућа друштва, чије су филијале на територији наше државе не могу уговорити надлежност иностраних судова у смислу § 101 гр. п. п. и § 13 грађ. зак., а за спорове проистекле из послова закључу-

Уредништво Бранича налази се у Дечанској 13/II. Рукописи се не враћају. Прештампавање градива из часописа допуштено само са тачним означањем извора.

Бранич доноси: расправе и чланке којима је смер заштита интереса адвокатског реда и ширење професионалне свести, службена саопштења Адвокатских комора којима служи као званични орган, и расправе и чланке из свих области права и прати развој правног живота у земљи и иностранству.

Бранич излази крајем сваког месеца. — Годишња претплата за Бранич износи 120.— дин. За адвокате изван територије Београдске адвокатске коморе, адвокатске приправнике, судије и судијске приправнике годишња претплата износи 60.— дин. Поједини број 10.— дин.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

чених на нашој територији од *Радмиле Е. Маринковић*, секр. Касационог суда у Београду... 540

У случају уважења приговора, да нису испуњени законски услови за издавање платног налога, има се по § 648 гр. п. п. без одређивања првог рочишта, одредити рочиште за усмену расправу спорне ствари, на коме се имају расправити питања изнета у приговору на платни налог од *Јована Д. Смиљанића*, секретара Касационог суда у Београду ... 542

Истицање приговора права службености материјално-правна је ескепција и не мора се истицати само противтужбом по § 94 гр. п. п. од *Јована Д. Смиљанића*, секретара Касационог суда у Београду ... 543

После одржаног првог рочишта и упуштања туженика у расправљање по главној ствари, приговор о невадљности може се узети у обзир само под претпоставком из § 335 ст. II гр.п.п. од *Јована Д. Смиљанића*, секретара Касационог суда у Београду ... 545

Преносом пуномоћства од стране адвоката на другог адвоката, ради заступања на рочишту, овлашћење није престало самим свршетком рочишта, већ је овлашћени адвокат дужан да испуни и све обавезе које су наложене од стране суда на овом рочишту од *Јована Д. Смиљанића*, секретара Касационог суда у Београду ... 546

Накнада штете због обесног вођења парнице § 504 гр. п. п. од *Драг. Д. Герасимовића*, су-

дије Среског суда за град Београд... 547

Странка која је у спору потпуно побеђена мора ли сносити парничне трошкове? од *Драг. Д. Герасимовића*, судије Среског суда за град Београд ... 547

ИЗ АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ

Записник IX редовне скупштине Адвокатске коморе у Београду одржане на дан 31. октобра 1937. год. у сали Округног суда за округ београдски у Београду ... 549

Извештај са ванредне скупштине чланова Пензионог фонда... 556

ПРИКАЗИ

Др. Видан О. Благојевић, адвокат: Трговачки закон Краљевине Југославије од *Д-ра Павла Рагшовчана* ... 557

Етажна својина, Правно уређење сувласника кућа у Краљевини Италији од *Николе Рапоновића* ... 558

Трговачки закон за Краљевину Југославију са образложењем Министарства правде од *Д-ра Диониса Године* ... 558

Именик места Краљевине Југославије од *Ј. М. Овадије* ... 558

Побацивање у кривичном праву од *Недељка М. Недељковића* 559

Основни проблеми порезивања од *Д-ра Љубомира С. Дуканца* 559

Annuaire de l'Association Yougoslave de Droit international, Troisième Volume ... 560

САДРЖАЈ ПРАВНИХ ЧАСОПИСА ... 561

ПРЕГЛЕД ЗАКОНОДАВСТВА ... 562

НОВЕ КЊИГЕ ... 564

Д-р Јаков Челебоновић, адвокат — Београд.

О ГРАНИЦАМА СУДСКОГ ТУМАЧЕЊА У БЕЗИ СА ПРИМЕНОМ § 314. Г. З.

Извори објективног права јесу закон и обичајно право, у које улази и судско тумачење.

Дуготрајни правни обичаји једнога народа или једнога круга народа сачињавају обичајно право.

Судска пракса је општа, једнообразна и дуготрајна примена једнога правног правила од стране судова на једном правном подручју.

Обичајно право а нарочито судска пракса били су како извор објективног права тако и сретство за развијање правних правила за време важења институција римског права и пре доношења позитивних закона. Доношењем позитивних закона стаје се на пут слободном развијању правних правила, јер се конкретни случајеви објективног права редовно супсумирају правилима и начелима изложеним у позитивним законима, па се појављени конкретни случајеви имају подвргавати и редовно расправљати по прописима изложеним у дотичним позитивним законима. Изузетно, кад се појављују правни односи и чињенице, за које не постоје законски прописи, на које би се исти прописи могли применити, или не постоје јасни прописи, може се стварати и развијати судска пракса, која ће у појединим случајевима имати важност сличну позитивним законима. Дакле, кад се постојећи прописи позитивних закона не могу применити на појављене правне односе и чињенице или се ови по својој суштини удаљавају од нејасно или непотпуно изражене воље законодавца, онда се приступа примени обичајног права и постојећем постојаном судском тумачењу. Судском тумачењу (било граматичком или логичком, било у рестриктивном или екстензивном смислу) има места у случају нејасности закона ради изналажења и примене воље законодавца или ради попуњавања празнине закона.

Правни обичаји и судска пракса могу бити извор позитивног права једино за случајеве, који се не дају подвести под прописе постојећих закона, или на које се постојећи законски прописи не могу применити с погледом на природу дотичног случаја и на правцу. За правне односе и чињенице, које се могу подвести под постојеће прописе позитивних закона, не могу се створити нови обичаји ни судско тумачење па ни судска пракса, већ се сви ови конкретни случајеви имају расправити по дотич-

ним прописима постојећег закона. Ни под којим пак условом не могу се развијати обичаји или стварати судска пракса односно стално судско тумачење противу смисла постојећих јасних прописа позитивних закона, јер овакви обичаји претстављали би одупирање земаљским законима, а слично судско тумачење било стално било појединачно претстављало би гажење закона, или присвајање законодавне власти, јер је судија позван да примењује законе, а није овлашћен да их мења или укида.

Не може се ниуком случају дозволити прибегавање аналогји, ако постоји законско правно правило, које се може применити на појављене чињенице и правне односе, јер судија нема права да мења закон.

Ако судија налази, да су извесни прописи закона тешки и неправедни, он их ипак мора применити онако како гласе, јер је правно правило *Dura lex sed lex*. Али судовима за такве случајеве не стоји ништа на путу, да преко Министарства правде траже измену парламентарним путем извесних законских прописа, који се према измењеним друштвеним приликама не могу више применити без штете за развој промета или других друштвених потреба.

Ово је гледиште у целисти заузео и наш законодавац у §§ 9, 10 и 11 Грађ. Законика, који гласе:

„§ 9. Тумачење закона само ће оно имати силу закона, које би се путем власти законодавно, т. ј. од Књаза са сагласијем Савета учинило“.

„§ 10. Ако би се случај какви на суду појавио, за који нарочитог законског прописа не би било, онда ће се исти по општим у овом законнику постављеним основима, или опште познатом досадашњем обичају разумно и савесно решавати, никако не испуштајући из вида законске прописе за подобне случајеве“.

„§ 11. Више пресуда једнако изречених у подобним случајевима сачињавају постојано судско тумачење, и само ће се као такво сматрати, и као на такво призрење имати; али силе закона још зато нема“.

Касациони Суд је стално упућивао ниже судове на строго придржавање ових прописа Закона и ограничавао је судовима право тумачења закона код недостатка јасних прописа или код празнина у закону. Тако је према објављеним одлукама уз Грађ. законик од Гојка Никетића од 1900 год. Касациони Суд у општој седници од 21 септембра 1899 бр. 7438 одлучио: „За такво тумачење закона, које би граничило са допуном законске празнине, према § 9 Гр. з. и чл. 55 Устава, није надлежна судска већ законодавна власт. Касациони Суд у својој општој седници од 20 новембра 1889 бр. 9348 одлучио је: „суд је по смислу §§ 8 и 9 Г. з. позван да тумачи закон, само што ово тумачење по смислу § 11 Г. з. нема силу закона нити везује друге судове и судије као законодавно тумачење“. — Касациони Суд је у својој општој седници од 15 маја 1902 год. бр. 1339 одлучио: „Кад извештан случај није у закону предвиђен, онда се он по § 10 Г. з., има да расправи по оном законском пропису који важи за сличне случајеве по аналогји, али ако је такав законски пропис за сличне случајеве извештан, аналогije не може бити“.

На основу прописа у §§ 9, 10, 11 и изложених одлука опште седнице Касационог Суда судови се могу служити тумачењем једино у случају нејасних или непотпуних прописа закона. А кад је закон јасан, суд има само да га примени.

У последње време судови предратне Краљевине Србије узимају према јасном и императивном пропису § 314 Г. з. у погледу права сопственика на повраћај своје покретне ствари,—кад је било треће неовлашћено лице заложило за свој сопствени рачун, — једно погрешно гледиште и путем тумачења у основу ниште право својине у корист држаоца оваке ручне залоге, мада би судови требали само да примене пропис овог закона на конкретне случајеве, пошто је исти потпуно јасан.

§ 314 Г. з. гласи: „Сваки само своју сопствену ствар заложити може. Залог на туђу ствар не важи ништа, и уништава се на тужбу господара ствари, коме припада право на повраћај своје ствари, коју онај издати мора, имајући право накнаду од залогоца тражити“.

Мада је законодавац овим законским прописом хтео да у циљу заштите својине на тражење сопственика огласи за невредећи сваки уговор о залози туђе ствари, судови у циљу заштите промета а нарочито заложних банака оспоравају сопственику право гарантовано § 314. Г. з. и путем тумачења импутирају на ове случајеве залагања туђих ствари законодавно тумачење из § 221. Г. з. донесено једино за случајеве продаје туђих ствари. Оваквим тумачењем и у случају доказане својине судови неправедно чине право располагања својине зависним од чињенице, да ли је залогопримац био савестан или несавестан и стављају сопственику од стране трећих неовлашћених лица заложене ствари у дужност, да поред права својине мора доказивати и несавестност залогопримца као код продаје туђих ствари од стране лица, коме је сопственик продату ствар ма у ком циљу поверио.

Овај јасан и категоричан законски пропис императивно налаже, да залогопримац туђу ствар примљену у залогу *мора* издати правом сопственику без икакве наплате с тиме да има право тражити накнаду једино од залагача.

Ова јасна редакција § 314. Г. з. каже:

1. Да сваки само *своју* ствар заложити може,
2. да залог на туђу ствар *не важи ништа*,
3. да залогопримац *мора* исту издати правом сопственику и
4. да залогопримац може накнаду тражити једино од залагача туђе ствари.— С тога се овај пропис не може чинити зависним од залогопримца, као што је наш признати правник Димитрије Матић на страни 446 свога објашњења Грађанског законика од 1851 год. јасно тумачио § 314 овим речима: „Али кад дужник туђу ствар својевољно заложити, онда господар може своју ствар и од самог *поштеног држаоца* одузети и не мора њу истом откупљивати“.

Ово се нарочито види из реченице: „Залог на туђу ствар не важи *ништа*...“ јер када се за нешто каже не важи *ништа*, онда је тиме казано, да оно не важи у свим случајевима и под свима околностима. Употребљавајући реч „*ништа*“ законодавац

је изрично нагласио, да се залога на туђу ствар има поништити, чим се докаже да је ствар туђа, и ништа више! Пропис § 314. Г. з. јасно изражава начело да уговор о залози може закључити једино сопственик имовине са својим повериоцем и да уговор о залагању туђе имовине нема вредности без обзира на савесност залогопримца.

Да је намера законодавца приликом доношења § 314. Г. з. заиста била, да се туђа заложена ствар има вратити правом власнику у сваком случају види се из следећег:

Изворник нашег грађанског законика јесте аустријски грађански законик. С тога тамо, где има неслагања између нашег и аустријског грађанског законика, треба гледати вољу нашег законодавца, да ли је хтео отступити од аустријског грађанског законика.

§ 314. Г. з. одговара § 456 аустријског законика, који гласи:

„Ако се заложи туђа покретна ствар без пристанка власника, онда овај истина редовно има право да је натраг тражи, али у оним случајевима, у којима нема места тужби за својину против поштеног држаоца (§ 367), власник је обавезан или да накнади штету савесном имаоцу залог, или да напусти залог, и да се задовољи правом накнаде према залагачу“.

Ако се упореди текст овог прописа са § 314 нашег грађанског законика, види се јасно, да је наш законодавац доносећи § 314 Г. з. *намерно* отступио од аустријског грађанског законика и изоставио услов несавесности залогопримца за повраћај ствари правом власнику, па, шта више, изрично и нагласио, да *„залога на туђу ствар не важи ништа“*.

Ево шта наш уважени професор грађанског права г. Живојин Перић пише у Архиву за мај и јуни 1921 год. о праву суда на тумачење код јасног текста закона:

De lege lata односно власт и улога судије код тумачења и примене права

§ 1

Текст закона је потпун и јасан.

Питање о власти судије код тумачења и примене закона не може се постављати ни поставити у данашњем, буржуаском, систему државног уређења, ако се тиче тумачења и примене једног закона који је, у колико је реч о спорном случају, и потпун и јасан, то јест ако закон случај пред судију изнесени не само предвиђа и нормира већ још то чини на један такав начин да о вољи и намери законодавца ту не може бити никакве сумње. Ако је, дакле, тако, онда судија има просто да примени законски текст, онако како он гласи, и он нема власт да испитује правичност или опортуност закона у датом, то јест у спорном случају. Ту дужност судије да примени један прецизан законски текст римски правници су врло експресивно изражавали у правилу: *dira lex sed lex*.

Да је, у данашњем систему државном, судија обавезан поступати у горе претпостављеном случају овако како смо објаснили, то проистиче из начела поделе власти (*la séparation des pouvoirs, die Trennung der Gewalten*), по коме начелу ни судска

власт, као ни друге две власти у држави, законодавна и управна (административна), не сме излазити из круга својих атрибуција, јер, ако би то учинила, она би ушла у атрибуције било власти законодавне било власти управне и тиме би повредила речено начело поделе власти.

Али текстуална примена § 314 Г. з. поред испуњавања воље законодавца претставља и изрицање правде како по науци тако и природи самога предмета.

а) по науци.— Залог није главни предмет правнога односа, већ је главни предмет уговор о зајму, а залог је споредни део уговора ради обезбеђења. Приликом закључења уговора о зајму са залогом дужник не преноси залог у својину повериоцу, већ исту задржава себи. Код залагања туђе ствари залог остаје и даље својина правога господара. Код уговора о зајму са залогом, уговор о зајму је пуноважан са закључком, а уговор о залози као побочни уговор према § 841. Г. з. пуноважан је једино уз предају своје сопствене ствари у залог. С тога кад дужник предаје у залог туђу ствар, такав уговор о залози према § 29. Г. з. не вреди, јер нико не може дати другом оно што нема.

Својина је јача од залог, и она ништи право залог, јер је својина приликом залагања остала неповређена, па с тога залог не ништи право својине. Дакле господарева својина остаје неповређена и после залагања од стране трећег неовлашћеног лица. Па кад наш законодавац штити право својине по начелу римског права без обзира на промет, на супрот германске школе, која штити промет на штету својине, то је очигледно, да је воља нашег законодавца, да уговор о залози вреди једино у случају залагања своје сопствене ствари и да уговор о залози туђе ствари није пуноважан уговор, односно да се уговор о залози туђе ствари по закону не може закључити.

б) по природној правди.— Зајам као и само банкарство није привредна грана, већ може да буде помоћно сретство привреди; али једино у случају ако је каматна стопа тако умерена, да дужнику на узајмљени капитал поред измирења уговорене камате остаје и извесна добит. Ако је каматна стопа на зајмовима толика, да дужник на узајмљеном капиталу не може да заради ни дужну камату, онда зајам постаје штетан за привреду, и тада, по правилу дужник пропада. Ово важи за зајам на лични кредит, а зајам уз залог, је још мање користан за привреду, јер поверилац извлачи залог из промета, оптерећује је лежарином и чуvariном, а дугим лежањем залог губи извесан део своје вредности.

Врло је природно и праведно да код залагања туђе ствари на случај немаштине дужника сноси штету поверилац, а не господар заложене ствари, јер је поред дужника поверилац највише крив што је дошло до залагања туђе ствари. До господара ствари нема кривице, јер је несумњиво да залагач ствар залаже без знања господара ствари. А залогопримац је дужан и има могућности да се увери о својини ствари коју прима у залог, јер код зајма све зависи од повериоца. Сем тога на основу § 316. Г. з. поверилац је увек у праву да за своју тражбину захтева веће и јаче обезбеђење, ради наплате свога потраживања.

Сви су разлози правде у корист господара туђе заложене ствари, што није код продаје туђе ствари, па свакако са тог разлога Врховни суд у своје писму од 12 децембра 1847 год. број 567. (зборник V стр. 39) упућеном Министру правде приликом тражења измене § 221 Г. з. у корист заштите поштеног купца туђе ствари, није тражио измену § 314. Г. з. у корист савесног примаоца туђе ствари у залогу, јер је тада владало код надлежних судова и у народу убеђење, да треба штитити сопственика туђе заложене ствари баш у смислу § 314 Г. з. без обзира на поштење повериоца, као што је јасно изложио Димитрије Матић на стр. 446 свога објашњења грађанског законика.

Драг. Кнежевић, судија Београдског апелационог суда.

О застарелости тужбе правозаступника за неплаћени хонорар и о накнади штете за душевни бол нанет повредом тела

§ 928 б. став 2. грађ. законика.

§ 928 б. 2 став грађанског закона говори о застарелости тужби правозаступника за наплату његових издатака и његове награде. Но спорно је, како треба схватити ову законску одредбу. Ради разумевања овога прописа ми ћемо изнети његове битне елементе, затим спорне тачке и најзад његова различита тумачења од стране правника, па да завршимо са излагањем, како ми налазимо, да се овај тако потребан законски пропис има разумети.

Први став реченог §-а не интересује нас.

а) у првом делу другог става вели се, да *тужба правозаступника за наплату његових издатака и његове награде застарева за једну годину дана.*

То дакле значи, да *тужба* — процесуални акт захтева остварења потраживања, застарева за једну годину дана. По приговору суд ће тужбу одбити као застарелу. Но само *право на награду застарева* не по овој краткој већ по редовитој застарелости — за двадесет и четири године. Следствено овоме, за исплату застареле адвокатске награде не може се применити одредба § 902 грађ. зак. тј. неоправданог обogaћења.

Осим наведеног, видимо да је реч само о *правозаступничким* наградама и издацима. С обзиром да је овај законски пропис изузетак има се стриктно тумачити. Овде не долазе у обзир друге награде по уговорима о најму. Ни награде за правозаступничке послове, које врше друга лица а не адвокати.

Најзад, законодавац не прави разлику у погледу застарелости између захтева за адвокатску награду и накнаде за учињене издатке (такса, дијурни, превозних средстава итд.).

б) Почетак застарелости тече *од дана, кад је по вођеној парници пресуда постала правоснажна; или од дана учињеног повредања или од одузећог пуномоћја.*

У првом и другом случају тј. код извршне пресуде или закљученог поравнања, видимо да је законодавац мислио на *парнице* које заступник води у име свога властодавца. Ту нема сумње, у погледу почетка рока застарелости. Али код трећег момента, *од одузетог пуномоћија* — настају размимоилажења код правника. Застарелост је установа у корист обвезника. Осим тога посао правозаступника састоји се у низу радњи које изискује поверени посао, које често властодавац и незна, а и ако их у датом моменту зна, може доцније да их изгуби из вида, па их у незнању порекне или напротив плати. Отуда жеља законодавца, да се сви овако засновани односи брзо ликвидирају — за годину дана. Узима се и *дан одузетог пуномоћија*, па се онда с обзиром на чињеницу, да један правозаступник ради и послове заступања који нису парнице, с разлогом мисли, да се под овај зак. пропис могу подвести и сви остали послови адвокатског заступања. Ово у толико пре, што се и у другим законима помињу послови адвоката који нису парнице. (Истина ови су закони доцнијег постања од гр. законика).

Но и ово решено, настаје нова тешкоћа: адвокат може имати *нарочито* (специјално) пуномоћије од свога властодавца за обављање једног одређеног посла, да поведе и оконча један спор; да наплати једно менично потраживање; да прода, на купца пренесе тапију односно уведе га у земљ. књиге итд., осим тога властодавац му може дати и *опште* (генерално) пуномоћије. Тада он за свога властодавца врши читав низ послова разне природе — врсте — но сви скупа се раде у корист властодавца. Обично адвокат добија такво пуномоћије од предузећа или новчане установе. Тада он за властодавца, на основу тог пуномоћија, прави уговоре, води спорове, обавља извршења, врши наплате, саветовања итд. Сматрамо дакле, да се код оба пуномоћија има применити наведена законска одредба у погледу дана од кога почиње тећи застарелост. И један и други начин су средства којим се адвокат овлашћује на обављање својих стручних адвокатских послова.

Овде се сада појављују опет нова спорна питања:

Од када наступа застарелост у случају кад адвокат има генерално пуномоћије.

Прво мишљење вели, да застарелост по слову закона, наступа од извршности пресуде односно закљученог поравнања које је правозаступник обавио. Ово гледиште не решава питање адвок. послова који нису парнице. Али и по њему би се могло узети — да застарелост тече од дана свршеног посла или одузетог пуномоћија.

Друго мишљење сматра, да послови правозаступника када он има генерално пуномоћије, представљају један континуитет и да према томе, застарелост почиње тећи од дана последње радње, коју је он учинио за свога властодавца.

Налазимо, да је ово *друго гледиште правилно*. Уистини, код генералног заступања сви послови правозаступника представљају читав низ радњи које он преузима било по својој иницијативи као стручњак било по налогу властодавца. Но за сваки посао не даје му се особено пуномоћство — већ му увек служи оно опште. Све је ово дато ради брзине послова а осим тога је и знак пове-

рења које властодавац има у свог правозаступника свакако већег него код специјалног пуномоћја. Налогe за предузимање радњи добија често усмено, телефонски, преко трећег лица (пословође властодавца), будући да се све ради у знаку обостраног поверења. Логично је дакле закључити, да застарелост за његова заступничка потраживања почиње тећи од последње радње, коју је он преузео за властодавца.

Али постоји још једно спорно питање. *Шта се има разумети под последњом радњом адвоката*, коју је он предузео за свога властодавца? Да ли је то отказ пуномоћја или други који моменат. Наша судска пракса (в. прес. К. с. у Б. од 26 авг. 1936 Рев. 522) узела је, да код генерал. пуномоћја постоји континуитет у пословању правозаступниковом и да се почетак застарелости има рачунати од последње радње адвокатовете, коју је он учинио за свога властодавца. И ову последњу радњу види у акту којим он — *правозаступник чини отказ свога пуномоћја*.

Овакво становиште у погледу врсте обављене радње од стране адвоката за свога властодавца не изгледа нам правилно. Пре свега, ту је акт који потиче од њега — евентуалног повериоца за потраживање адвокатске награде. Самим тим, он себе може ставити у повољнији положај. Управо једну застарелу тражбину — својим чином, отказом пуномоћја претворити у остварљиву судским путем. Овако нешто, свакако није хтео законодавац. Мора се узети да је он правичан и логичан.

Па у том смислу и тумачити његове одредбе § 8 гр. зак. А осим тога, оваквим тумачењем законодавац би био сам себи противуречан: јер, докле у § 928. б. гр. зак. установљава кратку застарелост у корист дужника — дотле с друге стране ову установу кратке застарелости доводи до непримене, дајући могућност повериоцу да мења свој положај — укидајући предвиђену застарелост.

Најзад, у тексту поменутог зак. прописа стоји да се дан застарелости рачуна од дана *одузетог пуномоћја*. Само властодавац може одузети пуномоћје своме пуномоћнику правозаступнику, јер му га је он и дао. Овај може једино да изјави, да не жели да буде више заступник свога властодавца. Односно да „откаже пуномоћје“, како се то погрешно каже. Време последње радње правозаступника не може се сматрати, да је *његов отказ* пуномоћја. Отказ пуномоћја је значајан у погледу дана, када се оно *одузме* заступнику.

Да закључимо. Застарелост о којој је овде реч, почиње тећи од дана извршне пресуде, дана закљученог поравнања или од дана одузетог пуномоћја односно код генералног пуномоћства, од дана последње радње коју је правозаступник учинио за свога властодавца. Ова радња није отказ пуномоћја, од његове стране, већ сваки предузети акт на корист властодавца (саветовање, на пример). Последња реченица става 2. § 928 б. гр. зак. такође не претставља интерес за ово излагање.

§§ 820 и 821 грађ. законика

У глави тридесетој наш Грађ. законик за Краљевину Србију говори о накнади учињене штете. У § 800 испоставља начело, да

штету мора надокнадити онај који је учинио и то, било на имању туђем или правима и личностима. Поред овог општег начела, законодавац у низу законских одредаба нормира поједине случајеве у којима се кад и како штета има накнадити. Па ипак у § 820 говори о накнади штете која наступа *ранавањем, осакаћењем*, или у опште *повредом шела*. Он овде пре свега специфицира узроке штете и своди их на *повреду шела*. Затим, такође опредељује у име чега се штета има захтевати. Он вели, да се она састоји у *прошку за лечење и лекове*; за службу, коју повређени због повреда губи и које ће се унапред лишити и најзад у *претрпљеним боловима*.

Према овоме, овде је реч о чисто *физичкој повреди шела*. Затим, право на накнаду штете је лично право тј. везано за *личност* повређенога.

У наредном зак. пропису § 821 говори се опет о чисто материјалној повреди тј. нормира се, да ако би од ране наступила смрт, па би „сироте остали жена и деца“, онда ови имају права захтевати накнаду штета од учиниоца. Код овог последњег законског прописа желимо да напоменемо, да се осећа празнина. Јер, ако се већ хтело, да се обештети лице, које је повређени — умрли од рана издржавао и помагао, онда се није смело мислити само на удову и децу. Јер у животу се дешава да деца издржавају родитеље, што им је уосталом и законска дужност (§ 127) ако ови падну у немаштину. То би се онда у том случају имала применити одредба § 10 и ова празнина допунити.

Но, пошто ова два законска прописа говоре о изузетној штети која је наступила повредом тела, то се они имају применити само на ове случајеве. А све оне штете које би наступиле поступком другогa подвести под опште прописе о накнади штете. Никако урадити обрнуто, па казати, пошто случајеви које ћемо навести, нису споменути у наведеним зак. прописима, то значи да за њих учинилац није одговоран за накнаду штете. Овакво схватање било би противно основној поставци у грађ. законнику, да се закони заснивају на здравом разуму и природној правци (§ 8).

§ 820 говори о *физичкој повреди тела* и о *физичком болу*. § 822 штити *слободу, част и поштење*. Али има и других добара која се могу повредити. Па зар само зато, што у закону нису споменута, да остану незаштићена, а међутим повредом њиховом наноси се несумњиво штета повређеноме. Тако, зар *душезни бол* не представља за нас вредност? Мислимо да представља. Душезни бол је нешто основно у човеку. У колико је човек културнији и своје осећаје оплемењује у толико ће исти бол бити јачи. Исто тако јачина бола зависи и од вредности коју је повређени изгубљеном или нарушеном предмету придавао.

Не разумемо, зашто се *претрпљени физички болови* имају обештетити а *душезни бол не*. Па и он је саставни део нас самих.

Узмимо да је повређен један уметник певач. По слову закона § 820, он има права на накнаду: за лечење и лекове; за изгубљену добит, што од дана повреде није могао својом песмом да привређује и што ће у будуће бити лишен тога извора прихода и, за претрпљене болове за време лечења. А зар не остаје код њега

једно трпљење нарочите врсте: *душевни бол*, што се као уметник од каријере неће моћи више појављивати и усавршавати у својој уметности. О овој вредности законодавац није водио рачуна. А требао је. Ко другоме штету причини дужан је овоме исту накнадити. Па како је и душевни бол једна вредност — негативна наравно, то је и она елемент који се има накнадити, будући да је радњом других проузрокована. Ова се има просуђивати по општим прописима о накнади штете. Налазимо да се под речи „претрпљене болове“ које законодавац у § 820 наводи, не може подвести и душевни бол. Законодавац је свакако мислио на физички бол који рана наноси повређеноме. Тако је уосталом узимала и досадања судска пракса. Па је шта више сматрала, да се штета за душевни бол не може повређеноме надокнадити, будући да није предвиђена у закону који нарочито говори о штети проузрокованој повредом тела. Те нас је то и побудило, да ова разматрања изложимо, налазећи, да повређени има права на накнаду штете и за душеви бол — ако га је стварно имао и то по општим одредбама о накнади штете.

Или узмимо овај случај: дете погине кривицом извесног лица. На родитеље се не може применити § 820, јер они лично нису повређени. Нема места применити § 821 — јер их дете погинуло није издржавало. А међутим зар само имају права на накнаду за учињене издатке око лечења, сахране детета а не и за *душевни бол* који им је смрт детиња донела.

Сматрамо дакле, да се и овде имају применити општи прописи о накнади штете. Примамо да се поједине последице деликатне радње не могу никад надокнадити тј. да се ствари поставе у првашње стање. Али, овде је законодавац прибегао ономе што је могуће међу људима: накнади у новцу. Изгубљено око се не може никада више надокнадити, али донекле новцем, може се колико толико накнадити губитак. Па и накнада за *претрпљене болове* је у ствари утеха — награда за ове. Према томе нема разлога не дати накнаду у новцу, као утеху за *душевни бол*. Можда ће та накнада пружити више могућности повређеном, да умањи свој душевни бол за изгубљеним гласом, дететом, бар у толико, што ће помоћу новца наћи неку корисну разоноду, која ће лагано стишавати његов душевни бол.

И тако дакле, на случајеве накнаде штете која проистиче од повреде тела имају се применити не само законски прописи §§ 820 и 821 који о њима говоре већ и општи прописи о накнади штете — ако се утврди да она постоји — а притом не улази у ред оних вредности које су нормиране поменутиим специјалним законским прописима. Оваквим ставом остварује се идеја законодавчева: да се причињена штета мора надокнадити у пуном обиму. Специјализирањем врсти накнаде штете наступеле услед повреде тела, законодавац је хтео да буде јаснији, објашњавајући своју општу замисао. Но ако у томе у потпуности није успео — он нам је дао могућности да га допунимо.

Очигледна омашка је у § 821 са родитељима, које је повређени — умрли издржавао, а које он не спомиње. Исто је и са душевним болом и другим вредностима, које такође могу бити

повређене, (на пример: претрпљени страх без обзира да ли је он произвео какву хрђаву физичку последицу, како је то једном приликом узела наша судска пракса).

Борислав А. Милојковић, адвокат — Београд.

Предлог о проширењу циљева и средстава Пензионог фонда Адвокатских Комора у Београду, Скопљу и Подгорици

Циљ овога предлога је допуна правила којима ће се проширити делокруг рада фонда постати и „Пошиорни Фонд“ за све адвокате Југославије који нису чланови фонда у случају да западну у беду, и за породице оних адвоката који за живота нису били чланови фонда, а оставили су породицу у беду. С тога фонд треба да носи име „Пензиони и Пошиорни Фонд Адвоката Југославије“.

Имајући у виду да у нашој земљи имамо више адвокатских комора, — за сада треба почети прво са тим што ће се досадањи *Пензиони Фонд Адвокатске Коморе у Београду, Скопљу и Подгорици* „преобразити у: *Пензиони и Пошиорни Фонд Адвокатских Комора у Београду, Скопљу и Подгорици*“. Прво треба почети у Београду и на овом пољу јер је Београд колевка Југословенске солидарности и јединства, па кад то уроди плодом и покаже се добро и здраво на делу — онда ће и остале Адвокатске Коморе брзо захтевати сједињење са њом.

Средства фонда су мала, па и резултати не могу бити велики све докле год се схвата овај фонд као осигурање само једног малог броја адвоката — који на територији ове коморе није успео да окупи више од $\frac{1}{3}$ укупног броја адвоката. С тога се овај фонд за сада не може сматрати за сталешно социјално осигурање, већ само за капиталистичку установу извесног броја адвоката солидарних за побољшање своје материјалне ситуације.

То је погрешно. Фонд треба да је сталешка установа намењена социјалном осигурању целог адвокатског реда. Он сада поред садањих циљева треба да оствари и још неке нове циљеве, као:

§ 1. Треба установити законом обавезну „таксу за правну помоћ“ у корист овога фонда.

Пошто ово спада у домен социјалног осигурања читавог једног друштвеног реда — то Држава не може да се дезинтересује и одбије захтев за овим осигурањем у путу установе једне нове таксе која не пада на грађане који траже правду, него на адвокате који указују ту правну помоћ својом сарадњом. Циљ ове таксе јесте да спречи пролетеризацију интелектуалаца и њихових породица која престава најтрагичнији облик пролетеризације.

У тој сврси установити:

а) плаћање таксе при подизању спорова од 1‰ (један од хиљаде), на вредност спора од хиљаде динара па на више.

б) плаћање таксе као срестава обезбеђења 0.50‰ (0.50 дин. од хиљаде) на вредност почев од хиљаду динара па на даље.

в) за подизање кривичних спорова 0.50— дин. од кривичне тужбе за једно дело, а 1 дин. за више дела.

Ову таксу плаћа и сноси адвокат, који сарађује на пом. предметима.

Покушало је се са установом сличне таксе, али је Министар Правде одбио да се заузме за установљење ове таксе, јер вели она преставља нов намет на народ. Ово је био велики доказ политичке неувиђавности као и неразумевања ствари, зато предлог треба обновити код другог Министра, али са предњом мотивацијом. Ову таксу плаћа адвокат, али ако би делимично пребацио на клијента справедљиво је: адвокат је најамник и када је за све друге најамнике осигурање (макар и непотпуно) обавезно и када га свугде једним делом сноси послодавац који искоришћује услуге адвоката, премда овде то није случај, јер ову таксу потпуно сноси адвокат и нема законске могућности да је пребаци на клијента. Када адвокат сарађује на пословима правосуђа и тиме помаже ту државну институцију да функционише, право је: да се Министар Правде заинтересује да се ова такса установи, а судови да контролишу наплату те таксе.

Установа ове таксе има своје оправдање у осталом и са разлога што постоји и црквена такса у црквеним маркама, која се тако наплаћује и контролише.

С обзиром да се у Југославији годишње покрене најмање 300.000 кривичних спорова, ово ставља у изглед око 200.000.— динара прихода за Потпорни Фонд. Грађански спорови и обезбеђења стављају у изглед најмање 300.000.— динара, свега око 500.000.— динара. а то је довољно за повећање ових садањих ренти (инвалидске, старачке удовичке и дечије) најмање за суму од 5—7000.— динара годишње. Ова сума *подједнако распоређена* између свих била би акт социјалног осигурања адвокатског реда: јефтино социјално осигурање читавог друштвеног реда и то сопственим средствима, без учешћа државе и других друштвених редова. У исто време то би била мера за изједначење правичног осигурања, јер би се тиме уштедело на ублажење материјалне разлике у суми осигурања која тешко погађа оне који друштвено припадају истом реду. Нарочито је важно да би ова сума престављала и годишњу потпору оних адвоката и адвок. породица који нису чланови садашњег фонда, и била би им можда једини приход.

Кад се ово приведе у дело прва би брига била проверити на делу ове прорачуне, па ако се покажу добри онда на првом месту повисити прво удовичку ренту до четворостручног износа, а за тим дечију ренту. За овим настати да се све адвокатске коморе у земљи споје у једну, ако не добровољно, а оно по законској принуди.

Са овим проширењем овај приватни фонд добија донекле и

јавно правни карактер услед притицаја прихода од јавних дажбина (такса). Остало би само једно, а то је да се појача надзор државе над радом фонда. Ту би најважнија гаранција била ова: да се у том циљу донесе закон за заштиту овога фонда од свега једног параграфа који ће забранити да се сразмера ренти према улогу (4:1) може смањити, а за повећање да је потребна измена закона. Ако адвокат нема одмах да положи таксу под а) и б) § 1 приложиће уверење Управе Фонда (која се издају бесплатно) да ће таксу платити доцније непосредно фонду. Онај који није један пут платио фонду таксу, а спор је окончан нема права да више тражи овако уверење. Без ове таксе или уверења суд неће пријети тужбу.

§ 2. На случај изгубљеног спора враћа се $\frac{3}{4}$ ове уплаћене таксе на захтев ако је плаћено више од двеста динара таксе.

§ 3. Адвокат који не плати ову таксу платиће за казну поред неплаћене таксе још два до десет пута умножену неплаћену ту таксу солидарно са адвокатом противне стране — но ова умножена такса несме бити већа од 200.— динара. Решење о овоме доноси Управа Фонда по сазнању или на извештај суда.

§ 4. Од свих прихода доведе поменутих одбиће се 20%, и та сума предати Адвокатској комори оне територије на чијој се територији приход сабира. Коморе морају да воде евиденцију колико се таксе на њеним територијама наплати на напред изложен начин. Ових 20% ићи ће на олакшање буџета Комора, који данас неравномерно носе чланови Комора. Комора ће сразмерно подносити трошкове за штампање марака и 2% одбитка у корист продаваца тих марака.

Са ових 20% помоћи, Коморе ће моћи свести чланске улоге на 10% од износа садањих улога у пензиони фонд и тако олакшати оним који су сиромашнији и не могу да плаћају већи пензиони улог од оног најмањег — па и тај им пада тешко. Њима би се на овај начин уштедело годишње 300.— динара на пензионим улозима — а то је таман двомесечни улог. — Претек од 20% ако га има, Комора је дужна да врати Пензионим фонду.

§ 5. Од укупног прихода ових такса иде 40% у „Спомоћни Пензиони Фонд“ тј. Фонд који се води у крилу Фонда под засебном партијом буџета и он се на крају сваке године има изделити у сразмери улога између оних који уживају пензије (тј. између адвоката који уживају пензију Фонда и између породица адвокатских који уживају пензију на основу уплаћених пензијских улога).

§ 6. Остатак од 40% иде у „Пошпорни Фонд“ који ће се изделити свакога месеца или најдаље сваког тромесечја: 1) Између адвоката нечланова који су запали у беду и 2) између породица оних умрлих адвоката који нису били чланови фонда, а њине су породице запале у беду. Највећи износ оваке потпоре може бити 450.— динара. У породицу адвоката се рачуна жена и деца до пунолства. Из овога ће се Фонда давати и позјмица до 2000.— динара без интереса адвокатима на случај болести адвоката или ког члана његове породице. Ако се ова сума не врати други пут се неће давати без јемаца. Оно што није враћено одбиће се од

посмртине. Ако је адвокат сиромашан па је боловао у болници има право да захтева да Потпорни фонд плати болнички трошак за 1 месец у II класи сваке године. Управа Фонда решава који је адвокат сиромашан.

§ 7. Да се укине плаћање по 50.— динара посмртног улога као несразмерно расподељен улог који је неправичан јер више пада на терет оних који плаћају најмањи улог.

Породици сваког умрлог адвоката исплатиће се и то: ако је био члан Пензионог фонда из Спомоћног Пензионог Фонда 10.000.— динара, а ако није био члан тога из Потпорног Фонда по 5.000.— динара.

§ 8. Да се сви плаћени посмртни улози и први посмртни улог урачунају у пензиони улог и тако обрачунају са разлога неправичности расподеле (поменутог у § 7).

Још неколико речи за образложење: Ове ће мере *ублажити* пролетаризацију адвокатског реда, а нарочито њихових породица које остављају на случај смрти, *повећати* приход и изворе Фонда, а у исто време учинити их правичнијим и еластичнијим. Најзад укинуће оно што је било до сада, а то је давање милостиње адвокатима у беди и њиховим породицама. Од нарочитог је значаја факт да би смањење улога код самих Комора повољно утицало да се уредније плаћају члански улози који би били мањи, а то би повећало и број чланова који уредно плаћају у овај фонд. Ово би значило успешно остварење делимичног социјалног осигурања адвокатског реда сопственим средствима код којег се иначе не може рефлектовати на државу.

Јован В. Коштуница, судија Округног суда — Нови Сад.

Утврђивање и вештачење величине штете код осигурања од стране осигуравајућих друштава!

Постоје два основна правна принципа код уговора о осигурању. Први је принцип, да се одношаји из уговора о осигурању регулишу у првом реду споразумом странака и тек ако овај није уговорен у целисти, или није потпуно уговорен, долазе у обзир законске одредбе. Други пак познат принцип овога уговора је, да су општи и специјални услови уговора о осигурању саставни делови уговора о осигурању. Ehrenzweig један од најбољих познавалаца овога права каже: „Осигураник се мора подчинити условима при закључивању уговора ако се понуда за осигурање састави на основу општих услова о осигурању. Отуда се осигуранику морају предати општи услови“. Ehrenzweig је ово рекао коментаришући специјалне законе оних земаља, где постоје ови специјални закони о уговору о осигурању, па и горњи принципи треба да имају за основицу тај основни специјални закон у овој специјалној правној материји. Основни правни одношаји из уговора о осигу-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

рању утврђени су и одређени самим овим законом, а општи и специјални услови су само потпуно разјашњење и детаљисање ових законских одредаба.

Код нас су друге прилике у овој правој материји.

Ми тога специјалног закона немамо. Како је код нас попуњена та празнина једнога специјалног закона? О овоме имамо свега два три прописа у грађанском закону. Од свих ових прописа најважнији је онај пропис § 798 гр. зак. Он је дао могућност осигуравајућим друштвима да донесу општа правила — услове.

Прва осигуравајућа друштва код нас су била страног порекла и она су одмах уочила, да ми немамо тога општег основног закона за уговоре о осигурању, па су ова општа правила — услове — израдили према законима своје земље где су имали центре и према својим општим правилима.

Она су слободно и широко примењујући основне принципе уговорног осигурања у ова своја општа правила унели извесне прописе, који су у њиховим земљама спадали у те основне законе о уговору о осигурању. Доцније, наша домаћа друштва прихватила су све ове ствари, па и она унела у своје опште услове. Друштва су практично посматрала ове ствари са свога гледишта и вероватно и са свога интереса, па су тако и поступила при доношењу својих општих и специјалних услова осигурања. У тој својој ревности, да условима донекле замене тај основни закон за ову правну материју кога ми немамо, попуњујући на тај начин оскудицу у специјалним законским прописима за ову материју, пала су у једну другу погрешку. Уносећи овакве одредбе у опште услове, она су често пута изгубила из вида, да су те одредбе у њиховим земљама спадале делимично у одредбе јавно-правног карактера, а не у оне одредбе које спадају у право, које се може заменити вољом странака. Отуда су овако састављени општи услови могли и код нас доћи у сукоб са позитивним законским прописима наше земље, или ако не би долазили у сукоб постајали су непотпуни и неодређени и стварали излишне спорове или у најмању руку доводили до могућности да се ови услови комбатирају. Ипак се мора признати, да је до овога морало долазити кад ова материја није довољно, специјално законски, регулисана.

И ако прихватимо основне принципе уговорног осигурања, не смеју се пак ти принципи злоупотребити и ићи дотле, да се у име њихово регулишу извесни одношаји за које је најбоље и по саме странке да их законодавац регулише. Морамо додуше и то признати, да је и сам правни саобраћај нагнао друштва да путем општих услова овакве ствари регулишу, али то не значи, да при томе треба остати. Зато баш и хоћемо, да видимо како су друштва код нас поступала у оваквим случајевима, да ли су ти случајеви допуштени са становишта нашег позитивног законодавства, па ако нису допуштени да видимо како је то најбоље регулисати с обзиром на недостатак овога закона. У случају да су начелно допуштени, да ли имају каквих недостатака и како се ти недостатци могу најбоље отклонити са гледишта нашег законодавства и најзад како је становиште заузела наша судска пракса у оваквим случајевима.

Не мислимо да излажемо целу материју уговорног осигурања. Зауставићемо се само на извесне одредбе, и то специјално на оне, које говоре о вештачењима приликом утврђивања и изналажење величине штете код осигурања од стране осигуравајућих установа. Ова су вештачења најчешћи узрок споровима пред судовима. Исто је специјално важно код пожара, јер су ту најчешћи случајеви.

Пре свега, да би ову материју потпуно разјаснили, морамо се послужити страним законодавством, јер ћемо је тек онда моћи потпуно објаснити. (Разумљиво је што се служимо страним законодавством кад свога немамо). У осталом ми смо већ раније рекли, да је ова материја код нас у главном регулисана општим условима, који су најчешће регулисани према аустријском односно немачком закону, Упоредићемо и изложићемо ову материју из оних закона, који имају специјално важности за нас а то су Немачки и Аустријски закони о уговору о осигурању. Узимамо у обзир баш ова два закона, прво што један од ових закона важи у једном делу наше земље, а други је пак изворник оном закону који код нас важи. Немачки закон узимамо и због тога, што је пракса овога закона много већа, јер је доста старијег порекла од Аустријског. Аустријски законик има специјално важности и ради тога, што код нас важи грађански законик рађен према Аустријском неновелираном закону, а код нас је уговорно осигурање колико је регулисано, баш регулисано у грађ. закону.

Прво ћемо изложити немачки законик, па онда аустријски. Овај законик говори о овој материји начелно у глави о садржини уговора а у § 64. Он гласи: „Ако према уговору поједине претпоставке права из осигурања или висину штете имају да утврде стручњаци, онда њихова одлука нема обавезне снаге у том случају, када она очигледно знатно отступа од стварног стања ствари. У таквом случају вештачење се има извршити пресудом. Исто важи кад вештаци не могу ствар да вештаче или то неће или с тим развлаче. Споразум којим се отступа од прописа § 64. одељка I става 1 ништаван је“.

Претрешћемо пажљиво цео овај пропис, па ћемо га доцније упоредити и са нашим правом, како је то код нас решено.

Прве речи овог законског прописа одмах разликују две ствари, Прво се говори о утврђивању претпоставака права из осигурања. Што значи, да се може решавати о самом праву. Истина, не каже се, које су то претпоставке да ли су важне и како се утврђују. Овако речено даје се широка могућност овим стручњацима да закораче и у домен чисто правни, што се на сваки начин није желело.

На другом тек месту говори овај законски пропис о утврђивању величине штете, што би по нашем мишљењу једино и требао да расправља.

Као што се из предњег текста овог законског прописа види, немачки закон говори о стручњацима, те се њихово мишљење има узети као вештачко мишљење, а не може се узети, да су они изабране судије. Овако исто мисли и Вruck у своме делу *Versicherungsvertrag* стр. 306. Тек се на основу оваког мишљења доноси пуноважно обавезна одлука. Узимајући да су ови стручњаци, ве-

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

штаци, а не избране судије, они морају имати довољно стручне спреме за вештачење. Отуда по немачком праву ни овакво вештачење неће бити обавезно за странке, ако је изведено од неквалификованих вештака без довољно стручне спреме, јер би се на овај начин дошло до неправичне пресуде, те би био повређен правни принцип правиче. У овом законском пропису не говори се о надлежности и саставу вештачке комисије, те се то препушта општим условима осигурања, што је и утврђено и у немачком праву.

Даље немачки закон ништа не говори о самом поступку код оваквих вештачења. Ми смо горе изложили да су овакви стручњаци вештаци, а не избране судије. Кад пак поступак није предвиђен у самом закону, онда се може узети да је препуштено општим условима да уреди поступак. Али у случају да ни општи услови нису ово регулисали Вгиск налази да они овај поступак могу обавити по своме слободном уверењу. Поставаља се питање, да ли се ови стручњаци могу послужити поступком, који важи за избране судије, ако овај није предвиђен, односно није уговорен. Мислимо, да би се овај поступак могао тешко овде применити, јер је он поступак специјалне врсте, а намењен ипак специјалним судијама, који ипак решавају о самом праву, док стручњаци у овоме случају не раде као судије, нити су њихове одлуке пресуде са принудном снагом извршења. Ипак је најбоље да они раде слободно, по своме најбољем знању и савести, јер је и ово специјалан рад који је у вези са извесним стручним знањем и опажањем.

Као што смо напред рекли закон не предвиђа специјални поступак, нити су ови вештаци судије, те налазимо да се ни његове одлуке не могу нападати услед чисто формалних грешака.

Ипак је од свега онога, што смо до сада изложили најважније, да ли и колико ово вештачење има обавезну снагу на спрам странака. По правилу ово вештачење има увек обавезну снагу за странке, а изузетно је нема у случајевима изрично у закону споменутих. Најзад, ово је сасвим оправдано, јер је овај специјалан поступак и као такав дошао да олакша и убрза утврђивање величине штете с обзиром на велики број оваквих случајева у правном саобраћају, а како би странке што пре дошле до оштете. Сада ћемо ипак навести овај изузетак кад овакво вештачење нема обавезну снагу и када се може са успехом нападати пред судом. У поменутом законском пропису каже се: „Ово вештачење нема обавезну снагу кад знатно и очигледно одступа од стварног стања ствари. У таквим случајевима, каже закон, вештачење врши сам суд. Значи, суд је позват да испитује истинитост чињеничког стања. На пример: то би био овакав случај: странке се не слажу у броју, величини или каквоћи предмета, те се отуда може појавити већа или мања штета. Али, овде је једна друга тешкоћа у питању. Закон не каже како треба утврдити очигледност и знатност одступања од стварног стања ствари. Како ће се и на који начин узети, шта је то очигледност и знатност и колики је њихов обим и величина то законодавац није ближе одредио. Налазимо, да би ово судија имао да оцени онако, како би то оценио један стручњак по савести и најбољем знању. Значи, ако би судији недостајало таквог знања, морао би се послужити вештачким

мишљењем стручњака за оваква вештачења. Значи, морао би накнадно путем судског поступка да изводи доказе и да испитује целокупно чињеничко стање извршеног вештачења од стране одређених вештака. Несумњиво да обично и незнатно оступање од чињеничког стања не може имати утицаја на ништавост самог вештачења. Пресудно је за знатност одступања ипак величина разлике процењене само фактичке штете. Недостатак одређеног поступка по коме ће се водити и расправљати ови спорови као и утврђивање очигледности и знатности одступања од стварног стања ствари, ствара могућност за стварање излишних спорова. Поставља се питање да ли суд када испитује и утврђује очигледност и знатност одступања од стварног стања, може да употреби и оно извршено вештачење и зашто може да га употреби. Налазимо да то вештачење ипак суд може да употреби као обичан материјал, као обичну тачку за утврђивање саме висине штете судским путем. Кад суд очигледност и знатност утврђује по слободној оцени то значи како каже сам Ehrenzweig у своме капиталном делу *Versicherungsvertragrecht* да су изгледи на резултат ових спорова потпуно неизвесни и несигурни. Разумљиво је само по себи, да ово вештачење неће бити обавезно, ако је нејасно, непотпуно, и ако је објективно узевши нетачна сама метода оцењивања величине штете, као и ако ово вештачење само себи противуречи. Да додирнемо још једно питање код ове материје, да ли ови вештаци могу прекорачити своју власт и омогућити странкама, да пред њима закључе поравнање о величини причињене штете. Напред смо већ споменули да они нису изабране судије, већ да су вештаци и да с обзиром на овакву функцију не би могли да приме ово поравнање.

Закон не забрањује, да обе странке могу нападати само вештачење. Напротив, прва реченица првога става спада у принудно право. По самом *Vruck*-у страна 311 не може се унапред искључити редован правни пут противу очигледно неправично утврђене процене. Отуда је за нас специјално интересантно какво је становиште заузело наше законодавство у оваквим случајевима, пошто као што смо рекли ово није код нас специјално законом регулисано.

* * *

Изнели смо како је ово питање расправљено по немачком, а сада ћемо изнећи како је ово питање расправљено по аустријском закону. Немачки закон о уговору о осигурању донет је 1908 год. док је аустријски донет тек 1917 год. Али је материјал припремљен много раније. Објашњења за израду овога закона донешена су још 1915 год. и у њима се баш упозорава на то, да и ако се овај закон доноси по угледу на немачки, да се је пазило на то, да се избегну све његове мане, које је примена и пракса створила у Немачкој. И ми ћемо се прегледајући овај аустријски закон позивати на ова објашњења где нам шта буде устребало, пошто су она драгоцен материјал за потпуно разумевање овога закона односно материје о којој говоримо. Наравно, да и ако се је аустријски законодавац трудио да избегне све оне грешке, које

су се поткрале у немачком законнику, ипак су се и у овом законнику поткрале извесне грешке о којима ће бити доцније речи кад се на њих наиђе.

Аустријски законодавац је ову материју изнео у глави о општим прописима а у § 11 закона о уговору о осигурању. Овај пропис гласи: „1) Ништаван је уговор по коме спорове из уговора о осигурању решава избрани суд.

2) Ипак се може уговорити, да избрани суд одреди висину постојеће обавезе осигурања. На састав и поступак овога суда примењују се прописи грађанско-судског парничног поступка о избраним судовима.

На овај уговор (споразум) не може се осигурач позивати ако одбије чинидбу“.

Излажући ову материју по аустријском закону држаћемо се редом самог законског текста. Одмах, на први поглед пада у очи разлика између аустријског и немачког законика и ако је овај други изворник првome. Он директно забрањује уговарање изабраних судова за решавање спорова из осигурања, док немачки пак то дозвољава. Послужићемо се сада одмах овим објашњењима које смо напред споменули. У објашњењима уз израду закона, страна 25, законодавац даје разлоге зашто ово чини. Сматра да су често пута у питању замршена правна питања и да осигураник не може тако лако да нађе погодног и способног изабраног судију. И поред овакве забране да спорове из уговора о осигурању не може да решава избрани суд, мисли се на будуће настале спорове из уговора о осигурању, док је пак по Ehrenzweig-у дозвољено уговарање изабраног суда за већ постојеће правне спорове из самога уговора. Раније наведено дело стр. 354.

Изложили смо обавезност вештачења по немачком, а сада да видимо ту обавезност по аустријском законодавству, јер нас то овде управо највише интересује. Немачки законодавац каже барем донекле кад није обавезан рад ових вештака. Аустријски о томе не говори у самом законском тексту. Због тога ћемо се послужити самим објашњењима о којима је напред била реч, јер је аустријски законодавац хтео да избегне ову необавезност самога вештачења према немачком закону из § 64 где се каже: „да је вештачење необавезно, ако оно знатно и очигледно оступа од стварног чињеничког стања“. Отуда се аустријски законодавац једино и зауставио на утврђивању висине и обавезе од стране осигурача, док немачки законодавац препушта стручњацима да решавају и о извесним претпоставкама права из осигурања. У поменутиим објашњењима поводом ове ствари каже се: „судија је опет упућен на мишљење стручњака, који сада имају, да испитују оцењивачко мишљење“. Услед оскудице законских прописа у регулисању баш ове материје, кад има места нападању вештачења, искуство је већ показало, да се по највише овде код вештачења долази до сасвим непотребних процеса, управо, до чисто шиканирајућег побијања одлуке вештачења правним путем. Од странака треба тражити, да оне именују такве особе, тако, да се оне могу потпуно ослонити на њихову савест и стручност. Ове особе морају бити приступачне и осигураницима из највиших кругова. Према овим

објашњењима судски стручњаци би имали пресудну реч. Управо долазило би се често до двојаког вештачења место једног, што се сигурно није желело кад се је предвидело ово специјално вештачење.

Према самом тексту закона избрани суд утврђује висину чинидбе осигурача, али ово још нема принудни карактер пресуде према осигурачу. Треба да дође још судијска наредба за извршење, па да ова одлука има дејство пуноважне судске одлуке.

Аустријски законик предвиђа специјалан поступак за овај избрани суд о коме овде говори, док немачки то не чини. И ако аустријски закон говори о избраном суду ово није никакав прави избрани суд, мада закон предвиђа чак и исти поступак као што је онај за редовне избране судове. Прави избрани суд за грађ. парн. пост. предвиђа решење једнога правнога спора, док овакав избрани суд предвиђа решење само једнога питања, а то је утврђење величине чинидбе од стране осигурача, кад судија пронађе да постоји обавеза осигурача на чинидбу. Отуда се у аустр. општим условима за пожарно осигурање и говори о оцењивачкој комисији или стручњачкој. Баш услови који су дошли да разјасне и прошире закон ближе одређују улогу ових судија и они су по њима стручњаци-вештаци — што они у ствари и треба да су.

Закон текстуално каже, да се на састав и поступак оваког избраног суда примењују прописи грађанског-парничног поступка о поступку код избраног суда. Пошто се примењује овај поступак то се захтева писмена форма, јер се избрани суд по аустријском поступку као по нашем данашњем уговара само писменим путем. По аустријском праву ове избране судије и ако нису праве судије с обзиром на овај специјалан поступак којим рукују код оваквих стручних вештачења имају право да употребљавају сва доказна средства судских стручњака. Имају право да врше прегледе особа, увиђаје на стварима, увиде у акта, итд. На овај начин они улазе у утврђивање самог чињеничког стања. Изналажењем чињеничког стања ствара се могућност овим стручњацима, да врше једну функцију за коју они нису позвани. Ипак ове судије, управо боље рећи стручни вештаци тек на основу пречишћеног чињеничког стања могу да одреде обавезну висину чинидбе од стране уговорача. Чињеничко је стање онда спорно, ако осигурач тврди, да нису изгореле све оне ствари за које осигураник наводи, да су изгореле, да их је осигураник само склонио пред пожар, или ако се странке не сложе у погледу самог квалитета ствари које су изгореле, или у случају наступа несрећног случаја у погледу величине инвалидности ако се накнадно утврди, да је дотични осигураник већ пре тога онеспособио за рад.

Ehrenzweig налази, да ако је спорно чињеничко стање онда се мора висина чинидбе осигурача делимично (алтернативно) одредити — страна 360 — горње дело.

Даље овај закон каже: „Осигурач се не може позивати на овај споразум ако он одбије чинидбу (§ 11 од. 2 ст. 3). То значи ако осигурач у основи одбије право осигураника може он одмах подићи тужбу противу осигурача ради остварења свога права,

или може одмах тражити одлуку избраног суда, или пак подићи тужбу за утврђивање свога права и тек по томе тада доказивати уговор о избраном суду. Несумњиво је, да је за осигураника важније, да прво утврди обавезу осигурача на чинидбу, па тек по томе изабраним судом величину висине те обавезе.

Али може и сам осигурач захтевати сазив избранога суда и онда он тиме прећутно признаје своју обавезу на чинидбу. Ако пак тужбу подигне осигураник пре одлуке избраног суда онда не може осигурач истаћи нити процесни приговор недопустивости редовног правног пута, нити ненадлежност суда, али може истаћи мериторан приговор постојећег уговора, приговор, који се односи на одбијање преурањеног тужбеног захтева. Осигураник ипак може без обзира на споразум и на његово спровођење подићи тужбу за утврђење обавезе на чинидбу, ако постоје процесне правне претпоставке тужбе за утврђење, јер је то чисто правно питање.

Пошто се § 11 позива на парнични поступак, то су ове избране судије пре доношења избране пресуде дужне да саслушају странке § 587 а.г. пар. пост. Ми стално говоримо о уговарајућим странкама осигуранику и осигурачу, док су они стварно с обзиром на сам овакав поступак, само процесне странке пред овим изабраним судијама. С обзиром на сам поступак донета одлука не може се нападати због неправилне правне оцене ствари, већ једино због повреде принудних правних прописа. Отуда је тешка корекција у случају неправилности ових вештачења, јер закон тачно одређује кад се избране пресуде могу нападати. У самим разјашњењима (страна 26) каже се, да ова правна установа решава само техничка питања одмеравања оцењивања штете, коју има да накнади осигурач, а да се искључују сва остала правна питања. Поред свега тога неизбежно је и уплитање чисто правних питања, а то управо доводи до повреде правних прописа. Кад се већ у самим разјашњењима каже, да се овде решавају само чисто техничка питања одмеравања штете, онда, зашто је било потребно предвиђати и онакав поступак који сам по себи даје могућност да ови технички стручњаци хтели не хтели улазе и у решавања чисто правних питања. Кад се је већ предвиђао један специјалан поступак онда је, ипак, требало предвидети један сасвим други поступак простији и једноставнији и по коме би они били једино упућени да утврде техничко-стручну страну величине штете.

(свршиће се)

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
В
Л
И
О
Т
Е
К
А

www.ubp.rs

Драгиша А. Васић, судија Округног суда за округ београдски.

О пријему поднесака и закључивању деловодног протокола интабулација после редовног радног времена суда

У месецу мају 1937године, један Срески суд, на основу § 25 става II од. 3 зак. о уређењу редовних судова, тражио је објашњење од претпостављеног округног суда о томе: да ли деловодни протокол интабулација треба закључивати у 14 часова када се свршава редовно радно време или пак у 18 часова као што је чињено раније, док су важили стари судски закони па према томе, да ли се поднесци, који се уводе у овај протокол могу предавати суду и после 14 часова.

Општа седница Округног суда дала је Среском суду објашњење према коме се поднесци ове врсте могу предавати суду и после 14 часова све до момента закључења деловодног протокола интабулација а да се деловодни протокол интабулација закључује у 18 часова.

У конкретном случају Општа седница Округног суда је само расправила питање у вези са интабулационим протоколима, али се данас може поставити и питање о томе, да ли се уопште после редовног радног времена могу од странака примати поднесци и да ли предајом тих поднесака и после радног времена односна странка може да заснује какво првенствено право са даном предаје.

Познато нам је да судови на територији Београдског и Скопљанског Апелационог суда у овим стварима неједнако поступају.

Неки судови су стали на гледиште, да сваки суд мора да има по подне дежурно особље, које поред осталог има за дужност да прима хитне поднеске (на пр. поднеске који се уводе у интабулационе књиге, кривичне пријаве; менице на протест итд.) што ови и чине а осим тога ови судови и интабулациони протокол закључују у 18 часова уводећи у исти све поднеске примљене до момента када се протокол закључује.

Решење истакнутог спорног питања у једном или другом правцу није само од важности за онога који предаје поднесак и са даном предаје стиче првенствено право, већ је од велике важности и за трећа лица.

Ако суд после радног времена прими поднесак, којим се тражи условно убаштињење, интабулација, или прими меницу на протест, а по закону не би смео да их прими, онда је суд том неправилном радњом учинио штету трећим лицима, јер је на пр. код увођења у интабулационе протоколе молилац неправилно добио право првенства испред осталих, који би сутрадан у редовно канцеларијско време затражили књижење својих стварних права или пак ако је сутрадан отворен стечај над имовином дужниковом. Ако је примљена на протест меница поднета после 14 часова последњег дана рока за подношење меница на протест, онда је тиме суд оштетио оне потписнике менице, који су тога дана у 14 часова били испали из обвезе, јер меница није била поднета на протест до 14 часова.

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

WWW.UNI...RS

Ако би се стало на гледиште да суд мора примити поднеске и после 14 часова, у том случају, ако би суд одбио пријем, или ако једноставно у суду не буде дежурног службеника који би поднесак могао примити, суд би таквим поступком оштетио странку која предаје поднесак.

У сваком случају ово питање се не сме посматрати само са гледишта интереса оне странке која предаје суду поднесак, јер су овде у питању и интереси трећих лица, која овим неправилним поступком суда могу да буду оштећена.

Често пута је мања штета за онога коме није примљен поднесак после 14 часова, од штете за трећа лица која може настати услед пријема поднеска, јер странка, којој је одбијен пријем поднеска, има могућности да ово поправи или у крајњем случају да тражи накнаду штете од државе, док трећа лица по правилу не могу ни сазнати да је суд после радног времена примио поднесак, јер се ни из белешке о пријему ни из интабулационих књига то не види.

Као што видимо, овде није у питању само то, да ли ће изван број службеника суда дежурати и после редовног канцеларијског времена, већ је у питању пријем поднесака којима се стиче извесно првенствено право према трећим лицима, услед чега та трећа лица могу да буду и материјално упропашћена. Према томе погрешно је гледиште оних који мисле да је, у сумњи како се ова ствар има расправити по закону, мања штета ако се прими поднесак од штете која би настала ако се поднесак одбије.

По чл. XII — Уредбе о интабулацији: „На сваком захтевању интабулације било писменом било усменом, мора претседник или, ако би овај препречен био члан суда — његов заступник, *сопственоручно* ставити дан пријема истога, који мора бити онај исти, у који је молба поднесена, за јемство чега је дужан на пријему потписати своје име.

Молба има се истога дана увести у деловодни протокол интабулација и прибележја, и протокол овај мора се непременно свагда при крају оног дана, у коме је што у њега ушло, закључити потписом претседника или овога заступника, и протоколите.

Молиоцу пак дозволиће се, уверити се лично о дејствителном и исправном стављању дана пријема, и на захтевање даће му се писмено уверење, да је његова дотична молба истога дана заиста примљена“.

Овај члан уредбе о интабулацији прописује: ко прима поднеске ове врсте; ко и како на исте ставља белешку о пријему, како се и када закључује деловодни протокол интабулација; о праву молиоца да се лично увери да је датум пријема на поднесак исправно стављен и о дужности суда да му на његов захтев изда уверење о пријему поднеска.

У чл. 1 Уредбе о судском пословнику од 25 окт. 1932 г. бр. 79410, која је издата на основу § 84 зак. о уређењу ред. судова и чл. 49 уводног закона за грађ. парнични поступак, прописано је поред осталог, да оним даном, када судски пословник добије обавезну снагу, престају важити сви досадашњи прописи о предметима који су регулисани Судским пословником, у колико нису

наведеном уредбом и Судским пословником изрично остављени на снази.

Да видимо да ли су Уредба о судском пословнику и Судски пословник регулисали оне предмете, који су до сада били регулисани чл. XII — Уредбе о интабулацији односно, да ли је остављен на снази и овај члан Уредбе о интабулацији.

У чл. 4 Уредбе о судском пословнику прописано је: „Посебном уредбом ће се за подручја где таквих ствари има, прописати уписници у погледу тапијских ствари, даље у погледу ствари интабулација, заставне и хипотекарне књиге, као и у погледу годишњих табеларних извештаја о овим судским пословима“.

Овај члан говори само о интабулационим књигама, које треба да буду замењене новим уписницима, дакле о оном предмету који регулише чл. XI — Уредбе о интабулацији као и о књизи тапија и заставним књигама, те о годишњим табеларним извештајима о предметима, који се уводе у ове књиге.

Како нису до данас прописане нове интабулационе књиге (уписници) то су и даље остале у важности старе књиге прописане чланом XI — Уредбе о интабулацији.

С обзиром на наведено од оних ствари, које су регулисане чланом XII — Уредбе о интабулацији, чл. 4 Уредбе о судском пословнику оставио је на снази само став други овога члана који се односи на време када се молба има увести у деловодни протокол интабулација и када се и како овај протокол закључује. Према томе овим чланом Уредбе о судском пословнику није остављен на снази став I и III чл. XII — Уредбе о интабулацији. Можемо одмах рећи, да ни Уредба о судском пословнику ни Судски пословник нису изрично оставили на снази ни један пропис уредбе о интабулацији, те су с обзиром на чл. I Уредбе о интабулацији, сви они прописи, који регулишу предмете, које је регулисао Судски пословник, укинати даном ступања на снагу Судског пословника.

Нас овде интересује питање, да ли је Судски пословник регулисао она питања о којима је реч у ставу I и III чл. XII — Уредбе о интабулацији, као и то у коме се моменту мора закључити деловодни протокол интабулација с обзиром на радно време судова и пропис става II чл. XII Уредбе о интабулацији.

По § 25 Судског пословника пријемна канцеларија мора бити заједничка за цео суд.

Пријемну канцеларију састављају одређени чиновник за пријем поднесака и евентуално њему додељене помоћне снаге — § 35|I с. п.

„Пријемна канцеларија остаје отворена за цело радно време § 35|II с. п.

По § 18 с. п. радно време је сваког радног дана седам часова. Распоред радног времена, које може бити непрекидно (као што је сада), одређује се с обзиром на прилике и на обичаје у месту и друге околности. Радно време, његова подела, свака измена и дан када измена наступи, мора да буде објављено на судској огласној табли.

По § 100-1 с. п.: „Сва писмена упућена суду прима по праву чиновник пријемне канцеларије (§ 35). Изузевши случајеве из става 5, пријемна канцеларија не сме одбити ни једно писмено,

нити га после предаје вратити доносиоцу. Старешина суда може лично примити писмено упућено на његову адресу, а у већим судовима може их примати чиновник његове писарнице кога он за то одреди. Судије и остали судски службеници не могу примати поднеске, у колико други прописи не предвиђају противно“.

Изјаве последње воље умрлог оставиоца прима надлежни судија, а изјаве последње воље, које се предају суду за живота оставиоцевог прима старешина суда § 10²/1 с. п.

На судском дану, који се држи у смислу § 71 с. п. могу се примати поднесци, које прима судија или чиновник писарнице, који му је додељен на рад — § 71/4 сп.

По § 101/2 с. п.: „После радног времена од странака ће се примати само писмена, која се односе на кривичне предмете, по којима треба неодложно поступити. Таква писмена, брзојаве и експресне пошиљке, које пошта доставља пре или после радног времена пријемне канцеларије, или недељом и празницима, примаће и отвараће старешина суда или одређени чиновник, који ће на примљеном писмену означити време пријема, ставити свој потпис и пошто стави потребну наредбу предаће га пријемној канцеларији.

На судској огласној табли објавиће се ко ће и у којој соби изван радног времена примати поднеске“.

По § 103/1 с. п.: „У пријемној канцеларији одмах по пријему ставиће се на сва писмена, њихове примерке и рубрике, јасним штамбиљем белешка о пријему, а ако странка захтева, то ће се учинити у њеном присуству. Белешка о пријему садржи ознаку суда и дан, месец и годину пријема. На писменима подигнутим са поште, или донети од поштанског службеника примљених од старешине суда (§ 100/1) или на судском дану (§ 71) или састављеним у суду (§ 92 п. з. к.) означаће се у белешци о пријему као време пријема, време када је пријемна канцеларија примила дотично писмено“.

У § 104 с. п. прописано је како се ставља белешка о пријему и шта она треба још да садржи осим ознаке суда и датума (§ 103/1 сп.).

По § 100/4 с. п. чиновник пријемне канцеларије је дужан да по захтеву доносиоца поднеска потврди пријем поднеска: помоћу Обр. посл. бр. 27, — или да ту потврду стави на рубрици, која одговара предатом поднеску, стављањем штамбиља за белешку о пријему или да пријем потврди у предајној књизи доносиоца.

Према наведеном јасно је, да сваки суд може имати само једну пријемну канцеларију и да се сви поднесци могу предавати само пријемној канцеларији у време када је она отворена т. ј. само у редовно радно време (данас од 7¹/₂—14 часова). По правилу ни један службеник суда, осим чиновника пријемне канцеларије није овлашћен за пријем поднесака. У судском пословнику су изрично наведени случајеви када поднеске може примати и други службеник ван пријемне канцеларије. Ван пријемне канцеларије могу се примати поднесци упућени лично старешини суда; затим поднесци који се примају на судском дану и изјаве последње воље, најзад кривични поднесци по којима треба неодложно поступити.

Међутим и поднесци примљени на судском дану и кривични поднесци предати после радног времена морају се предати пријемној канцеларији, те она на њих ставља оно време пријема, када су поднесци њој предати. Према томе јасно је, да време предаје поднесака на судском дану или време предаје кривичне пријаве после радног времена нема никаквог утицаја на стицање првенственог права везаног за време предаје поднеска. Ово се још боље види из § 92 правилника за извршење закона о земљишним књигама, по коме се и записници и службени извештаји, који су земљишно књижна писмена, морају предати одмах пријемној канцеларији ради стављања белешке о пријему, те се као време предаје не рачуна време када је записник односно извештај састављен, већ када су ови предати пријемној канцеларији.

Уосталом из цитираног прописа Судског пословника види се да Судски пословник није дозволио изузетну предају поднесака ван пријемне канцеларије и после радног времена у циљу, да подносилац том предајом стече какво првенствено право, већ је ово код пријема кривичних поднесака дозволио да би обезбедио извршење неодложних извиђајних радњи, а дозволио је пријем поднесака на судском дану да би странкама уштедио време потребно за долазак у суд односно поштанске трошкове.

Дакле после редовног радног времена у суду се могу примати само кривични поднесци и то они, по којима се мора неодложно (истог дана) поступити. Ни један други поднесак, па ни кривични, ако није од оних по којима треба неодложно поступити, не сме се примити после редовног радног времена, па макар да је после радног времена све особље суда на окупу у судској згради. Међутим кривични поднесци, по којима треба неодложно поступити, морају се примити у свако доба после редовног радног времена па чак и недељом и празницима т. ј. предаја ових поднесака није ограничена на време када одређени службеници дежурају у суду.

Из предњег излагања види се, да је Судски пословник регулисао све оно што је било регулисано чланом XII став I и III Уредбе о интабулацији те су према томе ова два става поменуте уредбе укинута са даном ступања на снагу Судског пословника. (1-I-1934 год. на територији Апелац. суда у Београду и 1-V-1935 год. на територији Апелац. суда у Скопљу), па је стога за пријем поднесака, који се уводе у интабулационе протоколе, једино надлежан чиновник пријемне канцеларије, који ове поднеске може примати само у време када је пријемна канцеларија отворена (сада од 7¹/₂—14 час). Чланом првим Уредбе о судском пословнику нису само укинута наведена прописи Уредбе о интабулацији већ су укинута и други прописи Уредаба новијег датума. На пр. § 100 кп. р. био је регулисао начин пријема поднесака ван званичних часова, који је сада регулисан по §100-2 сп. па је стога чл. 1 Уредбе о судском пословнику укинуо § 100 кпр.

По § 219/2 Правилника за извршење закона о земљишним књигама од 17-II-1931 г. прописано је, да ће пропис § 92 истог правилника у погледу предаје земљишно-књижних писмена пријемној канцеларији вредети само на територији Апелационих су-

дова у Љубљани и Сплиту, док ће се на осталим правним подручјима до даље наредбе земљишно-књижна писмена предавати непосредно водиоцу земљишних књига, те ће, овај на ова писмена ставити белешку о пријему.

Судски пословник је прописао ко, када и како прима сва па и земљишно-књижна писмена, а чл. 1 Уредбе о Судском пословнику издао је ону наредбу о којој је реч у § 219 II п. з. к. те је према томе и за пријем земљишно-књижних писмена надлежан једино чиновник пријемне канцеларије.

Према томе чл. 1 Уредбе о судском пословнику укинуо је став 2 и 3 § 219 п. з. к. док је ступањем на снагу Судског пословника став 1 § 219 п. з. к. постао беспредметан.

Остаје нам још да, с обзиром на важеће прописе, установимо у које време треба закључити интабулационе протоколе.

По чл. XII став 2 Уредбе о интабулацији: свака молба за увођење у интабулационе протоколе мора се у ове протоколе увести истога дана када је примљена, а протокол се има закључити при крају оног дана, у коме је што у њега ушло.

Према томе протокол се неће закључивати ако односног дана није било ни једног поднеска за увођење у интабулационе протоколе.

Уредба о интабулацији прописује да ће се протокол закључити *при крају оног дана, у коме је што у њега ушло*, „али се из уредбе не види, које време она узима као крај дана.

По § 21 с. п. као ноћно време сматра се од 1 октобра до 1 маја време од 19—7 часова (према томе дан од 7—19 часова) и од 1 маја до 1 октобра време од 20 до 6 часова (према томе дан је од 6 до 20 часова).

По Уредби о накнади путних трошкова судских службеника за судска путовања извршена о трошку приватне странке, дан се рачуна од 6 до 18 часова.

По Уредби о накнади путних и сеобних трошкова државних службеника грађ. реда, дан се рачуна од 6 до 19 часова.

Затим под даном се разуме и време од изласка до заласка сунца.

Под крајем дана може се разумети и крај радног времена односног дана.

Мислимо да је ово последње тачно, т. ј. да се под крајем дана у см. чл. XII став 2 Уредбе о интабулацији има узети крај радног времена односнога дана (сада 14 часова) и да се при крају радног времена односног дана имају закључити интабулациони протоколи.

Пре ступања на снагу Судског пословника судови су извесно време радили само до 14 часова. Тада се било стало на гледиште да то једнократно време нема важности према странкама т.ј. ове су могле и данас да предају поднеске суду све до 18 часова, те да том предајом задобију извесна права са даном предаје. Суд је морао да има изванредан број службеника на раду све до 18 часова, који су имали за дужност да примају поднеске а деловодни протокол интабулација закључиван је у 18 часова и да једнократно радно време важи само за особље суда.

УНИВЕРЗИТЕТСКА
ВИБЛИОТЕКА

Расписом од 26 септ. 1932 г. бр. 94856 Министарство правде је наредило, да ће старешине судова код једнократног радног времена одредити потребна дежурства ради свршавања хитних послова везаних са роком; да ће старешина суда бити одговоран за ажурност послова и у случају да ажурност није постигнута, може наредити да особље ради по подне. У распису се не помињу ти хитни послови везани са роком, те се на основу важећих законских прописа имало установити, који су то послови, које је имало да обавља дежурно особље. Овде нећемо расправљати питање, да ли је то дежурно особље могло тада да прима и поднеске, пошто је то питање данас беспредметно, само смо овим хтели да укажемо на ранији рад судова у овим стварима, да би се боље могло видети, услед чега неки судови и данас, неколико година после ступања на снагу Судског пословника, нису начисто с тим, које се време сматра као радно време суда и у које се време могу од странака примати поднесци.

Судски пословник прописао је (§ 18) да радно време може да буде и непрекидно а његов се распоред одређује с обзиром на околности побројане у § 18|2 сп.

Судски пословник нема прописа о томе када почиње и када се свршава радно време, већ је то остављено да одлучи Министар правде односно Председник надлежног Апелационог суда. Тако на пр. радно време може да почне у 9 или 10 часова, а да се заврши у 16 односно 17 часова, као што би могло да започне у 7 часова, а да се заврши у 13 часова.

Несумњиво је, да је време у које треба закључити деловодни протокол интабулација у тесној вези са временом до кога се могу предавати суду поднесци, који се уводе у овај протокол.

Из нашег ранијег излагања види се јасно, да се ови поднесци не смеју примати после радног времена, те услед тога постаје беспредметно питање када ће се закључити деловодни протокол интабулација, пошто се у њега могу увести само они поднесци, који су примљени до краја радног времена (сада до 14 часова).—

Ово потврђује наше гледиште, да се и ови протоколи имају закључити на крају радног времена, пошто после редовног времена ни старешина суда ни судије не морају долазити у суд (морају само бити спремни да ради хитне кривичне ствари дођу у суд — § 20|3 с. п.).

На судско огласној табли мора бити објављено ко ће и у којој соби примати кривичне пријаве, по којима се мора неодложно поступити § 101|2 с. п.

Старешина суда је дужан да и за ванканцеларијско време обезбеди пријем кривичних поднесака по којима треба неодложно поступити. Ово се односи на ванканцеларијско време у опште, дакле и на време пре 7 $\frac{1}{2}$ односно после 18 часова као и у недељне и празничне дане пре и после оног времена, када службеници дежурају у смислу § 4 зак. о празницима (од 9—11 часова).

Дежурни се службеници морају одредити у недељне и празничне дане и то од 9—11 часова. На који ће начин старешина суда обезбедити пријем поднесака радног дана после канцела-

ријског времена и у недеље и празничне дане пре 9 односно после 11 часова зависи од месних прилика и осталих околности али у сваком случају старешина суда није дужан да у ово време увек одређује дежурне судије и чиновнике, само ови морају бити спремни да дођу у суд у свако доба ради свршавања послова по примљеним поднесцима у кривичним стварима, по којима се мора одмах поступити.

У сваком случају треба чинити разлику између примања поднесака у ванканцеларијско време § 101/2 с. п. и свршавања хитних послова у ово време § 18 с. п. и § 82 чин. зак.—

У прилог мишљења, да деловодни протокол интабулација треба закључити у 18 часова и да се до тога момента могу примати и поднесци који се уводе у ове протоколе наводи се и то, што и данас за ове ствари важе прописи старог грађ. суд. поступка од 1865 године, а по § 117 гр. с. п. „Рок почиње се рачунати од онога дана, када је предаја учињена, и траје последњег дана до 4 ч. по подне. Дан предаје не рачуна се у рок“.—

Мислимо да ови разлози нису основани на закону. Истина е да је глава четрнаеста Законика о поступку судском у грађ. парницама за Краљевину Србију од 20-II-1865 год. која се односи на сретства обезбеђења, остала у важности и да се према одлуци Опште седнице Касационог суда у Београду, на предмете који се решавају по прописима овога закона, који су остављени на снази имају примењивати и остали прописи грађ. суд. пост., који су иначе укинати.

Међутим грађ. суд. пост. нема прописа о томе до ког се часа примају поднесци и у које време треба закључити деловодни протокол интабулација.

Цитирани § 117 гр. с. п. не односи се на пријем поднесака, који се уводе у интабулационе протоколе. Из овог §-а асно се види, да је ту реч о роковима који су одлукама суда остављени странкама, те су ове дужне да у том року изврше оно што им је наложено. Последњег дана рока странка може поднесак предати и пошти све дотле, док пошта прима препоручене пошиљке.

Да се § 117 гр. с. п. не односи на поднеске, којима се тражи обезбеђење доказ је и то, што рок из § 117 гр. с. п. траје до 4 часа по подне док суд. и све поднеске па и оне који се уводе у интабулационе протоколе примају до 19 часова, а тако су и раније чинили. Глава четрнаеста грађ. суд. пост. од 1865 год., која се односи на сретства обезбеђења, нема прописа о интабулацији, надинтабулацији и условном убаштињењу. Од предмета, који се уводе у интабулационе протоколе, у овој се глави говори само о прибелешци и обустави (§ 376 гр. с. п.), те се према томе само ови предмети имају расправљати по прописима старог гр. с. пост.

У чл. 3 Уводног закона за грађ. парн. поступак и у чл. 3 Уводног закона за законик о ванпарничном поступку прописано је, да у колико се који закон, уредба или наредба позивају на прописе грађ. парничког поступка односно ванпарничког поступка имају се под тим прописима разумети прописи новог грађ. парничног поступка односно новог законика о ванпарничном поступку.

Како стари грађ. суд. поступак нема прописа о предметима

интабулација, надинтабулација и условног убаштињења, те се на ове предмете (и у погледу облика судских одлука) имају применити прописи новог парничног односно ванпарничног поступка, у колико зато нема прописа у Уредби о интабулацији.

Услед тога, што није обраћена довољна пажња на чл. 3 Уводног закона за грађ. парн. поступак односно ванпарнични поступак, и данас се примењују прописи старог грађ. суд. поступка и у оним стварима, у којима се апсолутно неби могли применити.

На пр. при решавању предмета, који су примљени у међувремену од ступања на снагу новог грађ. парн. поступка до ступања на снагу новог закона о ванпарничном поступку, примењиван је стари грађ. судски поступак зато што се неспорна правила на њега позивају. Међутим јасно је, да је у овом случају требало применити прописе новог грађ. парн. поступка собзиром на јасан пропис § 3 Уводног законика за грађ. парнични поступак. Сада се пак чини иста грешка приликом примене прописа Уредбе о интабулацији. Међутим Уредба о интабулацији се и не позива на законске прописе грађ. суд. пост., од 1865 г., већ се позива на прописе грађ. суд. пост., који је био у важности 10 марта 1854 год. када је ова уредба донета, па је несумњиво да се овде у смислу § 3 Уводног закона за грађ. парн. поступак имају применити прописи новог грађ. парничног поступка.

Из свега изложеног јасно произилази да на време, када се примају поднесци и закључује деловодни протокол интабулација, нема никаквог утицаја чињеница, што у суду после редовног радног времена има дежурних службеника и што се предмет, на који се поднесак односи, расправља по старом грађ. суд. пост.

СУДСКА ПРАКСА

Два случаја примене § 50. Закона о адвокатима.

1. Кад је адвокат са странком уговорио висину награде, онда је није дужан по § 30. Закона о адвокатима депоноваши код суда на захтев странке.

М. Ђ., адвокат, оптужен је зато, што је за свога властодавца В. Р. наплатио суму од 62.000 динара и назначену суму није у смислу § 30. Закона о адвокатима депоновао суду, већ самовласно задржао. Дисциплинско веће Адвокатске Коморе у Београду нашло је, да у оваквом поступку стоји дисциплинска кривица из § 50. Закона о адвокатима са следећих разлога:

По § 30. Закона о адвокатима, адвокат је овлашћен да задржи хартије од вредности и готовину, које је странка положила или које је за странку примио и то до износа, који је потребан за покриће његове награде и трошкова али је при том дужан да се са странком обрачуна без одлагања. Право ретенције по закону није неограничено. Адвокат је по закону овлашћен а на захтев странке дужан да без одлагања положи код суда примљене вредности, над којима хоће да врши право ретенције до висине свога потраживања с тим, да у року од четрнаест дана тражи одмеравање своје награде и трошкова или да у том року тражи наплату тужбом. Чим је приватни тужилац поднео пријаву Адвокатској Комори, оптужени је био дужан да одмах поступи по § 30. Закона о адвокатима. Како он тако није урадио то у његовом поступку стоји горе поменуто дело.

По призиву оптуженог Адвокатско дисциплинско веће код Касационог суда у Београду поништило је пресуду Дисциплинског већа Адвокатске Коморе и оп-

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
В
Л
И
О
Т
Е
К
А

тужени ослобођен оптужбе налазећи да у изложеној радњи не стоји представљена дисциплинска кривица и то са ових разлога:

По § 30. ст. I Закона о адвокатима, адвокат је овлашћен да задржи папире од вредности, које је поводом заступања примио за своју странку, као и готов новац, који је такође примљен за странку и то до износа, потребна за покриће његове награде и трошкова, но при том је дужан да се са својом странком обрачуна без одлагања. Ово обрачунавање са странком у погледу припадајуће му награде за заступање, адвокат, према § 29. поменутог закона, може извршити или директном тужбом суду, којом ће тражити наплату награде и трошкова или претходним тражењем код суда, да му се та награда и трошкови одмере. Најзад, по последњем ставу овог законског прописа, адвокат и странка могу се обратити одбору Адвокатске Коморе да спор о тражбини адвоката мирним путем реши.

У смислу § 30. ст. III истог закона адвокат је, на захтев странке, дужан положити код суда готовину и папире од вредности, над којима хоће да врши право задржања. У таквом случају адвокат је дужан да у року од четрнаест дана тражи одмеравање награде и трошкова по § 29. поменутог закона или да у том року тражи наплату тужбом. Из овога излази, да је адвокат дужан положити готовину и остало код суда само онда, кад између њега и странке нема погодбе о награди и трошковима. Ово се нарочито види из тога, што је адвокат после депоновања код суда готовине и папира од вредности, дужан да тражи или одмеравање награде или да преда суду тужбу за наплату, све у означеном року од четрнаест дана. Одмеравање пак награде може бити само тамо, где о њој нема погодбе између странке и адвоката. У прилог оваквог тумачења ст. III § 30. Закона о адвокатима је и одредба I става истог законског прописа, у коме се наређује да адвокат, вршећи право задржања, има одмах да се обрачуна са странком у погледу награде и трошкова, било одмеравањем исте, било тужбом суду у смислу § 29. Закона о адвокатима. Како се пак из образложења пресуде Окружног суда за град Београд од 31-X-1936 год. донете по спору приватног тужиоца В. Р. противу оптуженог М. Ђ. адвоката из Београда, због дуга, као и пресуде Београдског Апелационог суда од 8-II-1937 г., коју је оптужени на данашњој расправи показао на увиђај, види да је између тужиоца и оптуженог постојао споразум — погодба о висини хонорара за заступање тужиоца, то је дисциплинско веће Адвокатске коморе погрешно нашло, да у радњи оптуженог, што означену суму, коју је примио за свога властодавца, није, по поднетој пријави Адвокатској комори, депоновао код суда — стоји дело из § 50. у вези са §§ 21. и 30. Закона о адвокатима, чиме је повређен материјални закон—§ 337. тач. 1-а Зак. о суд. крив. пост.

Пресуда Адвокатског дисциплинског већа код Касационог суда у Београду од 10-IX-1937 г. Дисц. Бр. 2/37.

II. У шоме, што је адвокат, као парнична странка у спору, заступајући своје личне интересе, послао суду неблагоприятне и недовољно таксиране жалбе, не стоји дисциплинска кривица из § 50. у вези § 21. Закона о адвокатима.

Дисциплинско веће Адвокатске коморе нашло је, да у радњи оптуженог адвокатског приправника М. Р. што је по спору Ј. К. противу књижаре Р. и Ђ. упућивао трговачком суду у Београду две недовољно таксиране жалбе на решење истог суда од 12. јуна и 16. августа 1936 г. и две неблагоприятне жалбе, односно допуне жалби, те на тај начин одговлачио поступак и шиканирао противника,—стоји дисциплински преступ из § 50. у вези § 55. Закона о адвокатима, јер је такво тумачење на штету части и угледа адвокатског staleжа,—па му је за ову кривицу изрекао казну продужења приправничке вежбе за време од шест месеци. Разлози за овакву пресуду су следећи:

Окривљеном М. Р. било је познато и јасно, да се на овај начин изиграва закон, јер је знао да се мора платити такса на жалбу, прописана по закону а познато му је било и колику таксу треба платити и ставити на жалби. Такође му је било познато, да се неблагоприятне допуне жалбе морају одбацити али он је све то починио у циљу да што више одговлачи поступак и на тај начин шиканира противника. Правна средства дата су странкама за заштиту противу неправилних одлука нижих судова а никако ради одговлачења поступка и шиканирања противника извршањем и изигравањем закона, јер то ни једном грађанину није допуштено — § 8. грађ. зак. У толико мање овакве поступке сме да чини

адвокат, који је по § 1. Закона о адвокатима има у примени Закона грађ. судовима и другим властима уопште помагати да се донесе правилна и правична одлука. Даље по § 21. Закона о адвокатима адвокат је дужан целим својим држањем да чува част и углед адвокатског staleжа. Према томе сваки акт ради одуговлачења поступка и шиканирања противника и кад адвокат ради у својој властитој ствари, садржи понашање на штету части и угледа адвокатског staleжа.

Адвокатско-дисциплинско веће код Касационог суда у Београду уважило је призив оптуженог, нападнуту пресуду повиштило и оптуженог ослободило оптужбе и свих плаћања са ових разлога:

Погрешно је дисциплинско веће нашло да у представљеној радњи оптуженог стоји дисциплински преступ из § 50. Закона о адвокатима. Поменуће жалбе и њихове допуне оптужени је упутио суду, не као заступник једне парничне странке, дакле у улози адвоката, већ као странка у истом спору. Подношење пак недогољно таксираних и неблаговремених жалби противу одлука судских у грађанским споровима није по закону забрањено, већ су за то предвиђене друге последице у Закону о таксама и Закону о грађанском судском поступку. Према томе, у оваквим радњама оптуженог, као парничне стране, не може стајати дисциплински преступ, који шкоди части и угледу адвокатског staleжа. Пропис § 21. Закона о адвокатима, на који се дисциплинско веће позива у разлозима своје пресуде и по коме је адвокат дужан да целим својим држањем чува част и углед адвокатског staleжа, не може се применити на овај случај, т. ј. на радње адвоката, предузете у спору, у коме је он сам странка а којим радњама он заступа своје личне интересе. Једно с тога, што такве радње нису недопуштене по закону а друго и с тога, што ничим није утврђено, да је оптужени предајом поменутих жалби ишао на то, да одуговлачи спор и да шиканира противника у спору.

Пресуда Адвокатско-дисциплинског већа код Касационог суда у Београду од 16-IX-1937 г. Дисц. Бр. 12/37.

Тих. М. Ивановић

секретар Касационог суда у Београду.

Старана осигуравајућа друштва, чије су филијале на територији наше државе, не могу уговарати надлежност иностраних судова у смислу § 101 гр. п. и. и § 13 грађ. зак., а за спорове происекле из послова закључених на нашој територији.

Н. Н. тужбом својом од 20 октобра 1936 год. По—1291 тужно је Београдском Трговачком Суду Н. Н. инострано осигуравајуће друштво, са заступништвом у Београду, тражећи исплату осигуране суме по полици осигурања.

Тужено осигуравајуће друштво у своме одговору између осталог приговорило је и ненадлежности Београдског Трговачког Суда са разлога, што је како у понуди за осигурање тако и у полици о осигурању садржан споразум о надлежности суда за евентуалне спорове, с тим да је утаноачено да све спорове има да пресуди стварно надлежни суд у Трсту — иностранству. Па пошто су се странке писмено споразумеле да ће сулити одређени суд првога степена, т. ј. стварно надлежни суд у Трсту, то је у смислу § 101 гр. п. п. стварно надлежни суд у Трсту искључиво надлежан, а Београдски Трговачки суд ненадлежан.

Истакнути приговор ненадлежности Београдског Трговачког суда суд је претходно расправно у см. § 334 грпп. и закључком својом од 3-III-937 год. По—1291/36 одбио је истакнути приговор своје ненадлежности као неоснован са разлога: „По § 101 гр. п. и. странке се могу писменим споразумом сложити, да им суди одређени суд првог степена. По члану 92 тач. 5 закона о акционарским друштвима у свим парницама које би се изродиле, због послова које су закључила заступништва страних акционарских друштава признаје се надлежност закона и судова Краљевине Србије, односно Краљевине Југославије, и над овим друштвима води надзор Министар Трговине.

Како се из одобрења у тач. 8 Мин. Трговине и Индустије VI Бр. 7806 26 види: да ће правна дела филијала друштвених у нашој земљи бити обавезна за друштво и да су у овим парницама и споровима, који би настали из послова, које су закључиле друштвене филијале у нашој земљи надлежни закони и судови наше државе, те с обзиром на напред наведену одлуку Мин. Трговине и Индустије у вези члана 5, 91 и 92 тачка 5 зак. о акционарским друштвима има се

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

узети, да предњи споразум о надлежности суда у Трсту не може опстати, као противан прописима јавно-правног карактера — § 13 гр. зак., па је суд с обзиром на напред изложено и пропис § 67 гр. п. п. одлучио као у диспозитиву закључка*.

Противу овог закључка тужено осигуравајуће друштво уложило је рекурс са разлога као у одговору на тужбу и допуном да се одобрење Мин. Трговине и Индустрије не може односити на спорни случај пошто је уговор о осигурању закључен 1923 год. а одобрење Мин. Трговине и Индустрије од 1926 год. па не би могло имати ретроактивну снагу.

Београдски Апелациони Суд као рекурсни закључком својим од 9-IV-937 П.—566/37 уважио је рекурс туженика и нападнути закључак Трговачког Суда од 2-III-937 По—1291 преиначио наставши да за расправљање и пресуђење по овој правној ствари није надлежан Београдски Трговачки Суд са разлога: „из поднетог доказа полисе осигурања живота, приложеног уз тужбу види се, да је првотуженик Н. Н. осигуравајуће друштво из Трста са својим осигураником тужиоцем постигао споразум, да за све спорове, проистекле из уговора о осигурању, а поведене противу пом. осигуравајућег друштва стварно суди надлежан суд у Трсту; а из приложеног овереног уговора види се, да је осигураник Душан односну своју полису осигурања пренео на тужиљу. Према томе када је сходно § 13 грађ. зак. у в. § 101 гр. п. п. утврђен споразум странака у погледу надлежности суда у Трсту, основан је приговор туженог друштва, да за расправљање и пресуђење по овом спору није надлежан Трговачки суд у Београду*.

Противу овог закључка Београдског Апелационог Суда тужилачка страна уложила је реВИЗИОНИ рекурс Касационом Суду наводећи да је нападнутим закључком повређен основни принцип материјалног права изражен у § 13 грађ. зак.; да уговорена надлежност суда у Трсту нема правне важности с обзиром на чл. 2 тач. 5 зак. о акционарским друштвима пошто је овај пропис јавно-правног карактера па и споразум о надлежности не може произвести правно дејство.

По реВИЗИОНОМ рекурсу тужилачке стране Касациони Суд у Београду закључком својим Рек—415/37 од 20 септембра 1937 године уважио је реВИЗИОНИ рекурс тужилачке стране и закључак Апелационог Суда у Београду Пл—566—37 преиначио тако да гласи: „да је за расправљање и пресуђење по овој правној ствари надлежан Трговачки суд у Београду са разлога:

„Основани су рекурсни наводи оба заступника тужиље, да је пресуда привног суда заснована на погрешној правној оцени и примени закона, са разлога: што је погрешно налажење привног суда да је у см. § 13 грађ. зак. споразум о надлежности суда у Трсту обавезан у см. § 101 гр. п. п., када се из одобрења Министарства Трговине и Индустрије IV Бр. 4866/26, поднетог уз тужбу види, да је туженом осигуравајућем друштву дозвола за рад у нашој држави издата на основу чл. 92 зак. о акц. друштвима.

По чл. 92 тач. 5 зак. о акц. друштв. заступништва страних акционарских друштава дужна су да у свима парницама које би се изродиле из послова које су закључила друштвена заступништва у нашој земљи признају надлежност наших закона и судова.

Па како је у чл. 8 одобрења Мин. Трговине и Индустрије изрично наложено да ће за све евентуалне спорове тужено друштво морати да се повинује законима наше земље и наших судова, то и споразум у полиси о надлежности суда у Трсту, нема правне важности, нити са овог разлога има места истицању приговора да је за пресуђење ове парнице ненадлежан суд у нашој држави.

Из 1 става чл. 92 зак. о акционар. друштвима види се да је употребљен израз „дужан“, што карактерише ову законску норму као *ius cogens* па с обзиром на материју коју регулише, ова је одредба јавно-правног карактера, која се не може вољом странака мењати — § 13 грађ. зак., те и уговорена надлежност суда у Трсту у см. § 101 гр. п. п. нема правне важности, као противна прописима јавног права — § 13 грађ. зак. и тач. 5 чл. 92 зак. о акц. друштвима.

Стога је Касациони суд а на основу § 620 гр. п. одлучио као у диспозитиву*.

Радмила Ј. Маринковић

секретар Касационог суда у Београду.

У случају уважења приговора, да нису испуњени законски услови за издавање плашног налога, има се по § 648 гр.п.п. без одређивања првог рочишта, одредити рочиште за усмену расправу спорне ствари, на коме се имају расправити питања изнета у приговору на плашни налог. (Пресуда Касационог суда у Београду од 20 априла 1937 год. Рев. 663/35).

У правној ствари тужиоца М. Л. против туженика Р. С. због дуга, окружни суд у Крушевцу пресудом од 7 марта 1936 год. Пл. 660/34 осудио је туженика на плаћање спорног дуга, са разлога:

Тужилац је тужбом од 8-II-1934 год. По 660/34 тражио да се туженици Земљ. Штед. А. Д. из Трстеника и Р. С. каф. из Трстеника осуде у форми платног налога, да му плате солидарно на име улога код З. Ш. дин. 303.044 са 6% инт. од 1-I-1934 г. до исплате, таксу и трошкове. Тражење тужбено тужилац заснива на уложној књижици Земљ. Ш. на којој се туженик Р. С. обавезао као солидарни дужник за сав улог по уложној књижици, као и на извршном решењу ср. суда у Трстенику од 11-XI-1933 год. бр. 13.308 — И бр. 149 којим је одобрена прибелешка на некретно имање туженика Р.

Овај суд издао је платни налог По 660/34 од 14 фебруара 1934 г. којим је осудио туженике на плаћање спорног улога, па је тужбу са доказима и пл. налогом доставио туженицима.

Против платног налога уложио је приговор туженик Р., али је овај приговор одбачен пресудом овога суда По 650/34 од 4 маја 1934 год. а платни налог оснажен. По призиву туженика Р. Б. Апелациони суд донео је пресуду Пл. 312/34 којом је оснажена поменута пресуда овога суда.

Туженик је изјавио ревизију Касационом суду, па је Касациони суд својим закључком од 7 новембра 1935 год. Рев. бр. 663/1-35 укинуо пресуде Апелационог и овог суда с тим, да се нареди редовни парнични поступак у коме би се и пресуда изрекла.

Поднеском По 660/34 од 12 новембра 1935 год. тужилац допуњује тужбу, износи ток спора, и предлаже да суд пресуди, да туженик Р. плати 303.044 дин. на име улога по књижици Земљ. Штедионице Бр. 234, са припацима.

На усменој расправи одређеној у см. § 648 гр.п.п. тужилац је остао при тужби. Поднео је оригиналну уложну књижицу на којој је својеручни потпис туженог Р. којом се солидарно обавезао са З. Ш. на плаћање улога.

Заступник туженика признао је потпис свога властодавца за истинит. Даље је изјавио, да је закључком Касац. суда укинута пресуда овог и Апелационог суда, те је све враћено у првобитно стање. Па како је тужилац у см. § 648 гр.п.п. допунио тужбу ради саображења за редовни парн. пост. то је суд био дужан да одреди прво рочиште и достави му тужбу са прилозима на одговор, јер његово браћење од платног налога није претстављало одговор на тужбу већ доказивање, да није било места платном налогу.

Суд је овај предлог одбио закључком налазећи, да приговор против платног налога у см. § 645 послед. одељак гр.п.п. замењује одговор на тужбу.

Противу овога закључка заст. туженика улаже приговор.

Тужилац остаје при тужби и моли за пресуду у смислу исте, а заступник туженога остаје при датој речи и ранијим наводима, тражећи да се тужилачка страна одбије од тражења.

Суд је у току расправе ценио приговор тужениковог заступника да му није достављена тужба и допуна исте на одговор као и да није одређивана расправа првог рочишта у см. § 334 гр.п.п. и садањег па је тај предлог закључком на записнику одбио као неумесан, — јер издати платни налог према § 645, 647 и 648 гр.п.п. замењује прво рочиште за усмену расправу а приговор против платног налога замењује и одговор на тужбу у см. § 645 последњи одељак.

Прелазећи на главну ствар суд је даље нашао:

Поднетом уложном књижицом Бр. 234 тужилац је утврдио: да је Земљ. Штед. А. Д. у Трстенику уложио на штедњу 303.044 дин. по уложној књижици бр. 234 под условима тамо предвиђеним са интересом 7% год. што се види из решења ср. суда у Трстенику од 11 новембра 1933 год. Бр. 13308 ИН. 149 којим је одобрено обезбеђење горњег улога, из кога се решења види, да је тужилац благовремено 16 јуна 1933 год. отказао даљу штедњу и улог тражио натраг.

Према томе дотични завод З. Ш. А. Д. у Трстенику био је дужан да тужиоцу улог поврати у року уговором предвиђеном од дана отказа, што он није учинио § 531, 540, 547 у в. § 601 и 607 гр. зак. те је платним налогом од 14-II-1934 год. и осуђен на плаћање горње суме. Како се из услова уговора о

улогу садржаним у уложној књижици бр. 234 види: да за уложени новац поред штедионице, између осталих, према тужиоцу стоји у обавези солидарној и туженик, — те је по § 545 гр.п.п. туженик обавезан да солидарно са осталим означеним у платном налогу По 660|34-1 тужиоцу удружењу са интересом исплати, јер је свој потпис на изјави о солидарној обавези на самој књижици тужени С. признао за свој.

Позивајући туженика на пропис § 829 гр. з. у приговору на платни налог нема места кад је јасно написана и потписана обавеза о солидарном јемству, које писмено и потпис туженик није оспорио*.

По призиву туженика, Апелациони суд у Београду пресудом од 4 новембра 1936 год. Пл. 1024 потврдио је пресуду Окружног суда са разлога:

„Да је побиијана пресуда Окружног суда у свему правилна и на закону основана.

Сви призивни разлози су неумесни, а предлози безпредметни, с обзиром, да је правилно нахођење првога суда, по овом питању у см. § 645 послед. одељ. гр. п. п. као и § 648 гр. п. п. где се, у последњем ставу такође изричито наређује, да ће се одредити рочиште за усмену расправу, а не прво рочиште.

Па како је први суд у свему правилно правно образложио пресуду, то је призивни суд исту потврдио, а призив одбацио*.

По ревизији туженика, Касациони суд у Београду пресудом од 20 априла 1937 год. Рев. 663|35 потврдио је пресуду Апелационог суда, са разлога:

„Туженик ревизијом побиија пресуду призивног суда због погрешне правне оцене ствари § 597 т. 4 гр. п. п. и због недостатка у поступку — § 597 т. 2 у в § 571 т. 4 гр. п. п.

Оцењујући ове ревизионе наводе, Касациони суд је нашао, да су исти неосновани, са разлога:

Ревизијски разлог да је суд повредио пропис § 648 гр. п. п. у томе што када се платни налог не може уважити, онда се са тужбом поступа по прописима грађ. парн. пост. и одређује прво рочиште на коме се имају расправити приговори из § 334 гр. п. п., неоснован је. Ово с тога, што је први суд чије је образложење усвојио и призивни суд, правилно схватио и применио пропис §§ 647 и 648 гр. п. п. одређујући одмах рочиште за усмену спорну расправу, а не претходно рочиште. И по оцени Касационог суда у случају када се уваже приговори да нису испуњени законски услови за издавање платног налога има се, без одређивања првог рочишта, одредити рочиште за усмену расправу спорне ствари, на којој ће се расправити и питања изнета у приговору на платни налог, по којима би се иначе, у смислу § 645 гр. п. п. имало да расправља на рочишту за усмену расправу у спору. Само у случају кад суд не изда платни налог налазећи да се не може уважити предлог за издавање платног налога, онда даље суд има да оцени да ли је тужба уопште погодна за усмену расправу на рочишту, па ако нађе да је тужба погодна има да поступи по прописима гр. п. п. т. ј. да одреди и прво рочиште, пошто туженој страни није ни позната садржина тужбе. У овом пак конкретном случају платни налог већ је био издат, противу кога је туженик имао законске могућности да војује и истиче све приговоре, па и приговоре који се иначе истичу на првом рочишту.

Закључак Касационог суда од 2 јануара 1935 год. Рев. 663|35 којим је укинута пресуда првог и призивног суда и налога да се поступи по § 648 гр.п.п. има се схватити тако да је исти упућивао први суд на одређивање усмене спorne расправе, а не и на одређивање првог рочишта, коме одређивању нема места са напред изложеног разлога.

Ревизијски разлог, да главној ствари не може да говори, зато што му је поступком првог и призивног суда одузета могућност да говори о садржини исправе, солидарној обавези и јемству, — неоснован је. Ово с тога што је туженик имао могућности да ове околности истакне у приговору противу платног налога према § 643 одељ. III у вези § 645 одељ. II гр. п. п., а из образложења пресуде првог суда, чије је разлоге усвојио и призивни суд, види се, да су приговори, у колико су били изнети у приговору против платног налога, цењени, те је туженик имао законске могућности да исте побиија ревизијом, ако је сматрао да су неправилно оцењени од стране суда*.

Истицање приговора права службености материјално правна је ексцепција и не мора се истицаати само против тужбом по § 94 гр.п.п. (закључак Касационог суда у Београду од 17 фебруара 1937 год. Рев. 1265).

У правној ствари тужиоца Н. Т. против туженика М. В. и других због својине, Срески суд у Трстенику пресудом од 1 фебруара 1935 год. П. 198 одбио је тужиоца од тужбеног захтева, са разлога:

„Тужилац у својој тужби као и на рочиштима претставио је да су му тужени бесправно узели део имања описан у диспозитиву ове пресуде, а да је он тужилац спорно имање купио од Б. Н. кројача из Врњаца и да му је за исто имање издао и тапију потврђену код Крушевачког Прв. суда Бр. 17693 од 1-IV-1929 год. из које се види да је спорно земљиште искључиво службеност његова-тужиочева. За доказ овога позвао се на сведоке и раније сопственике спорног имања.

Тужени су преко свога заступника изјавили, да су тужбени наводи недоказани, јер поднетом тапијом није се могло утврдити на дан увиђаја судског да је и ово спорно имање тапијом обухваћено, као и да оно служи само тужиоцу. Испитом сведока утврђено је да је спорни пут службени колски пут за сва имања, која доводе своје право од ранијих продаваца Раденковића.

Изведени су докази које су странке предложили на записницима од 18 августа 1934 год., 26 августа 1934 год. и 1 фебруара 1935 године.

На основу проведених доказа утврђује се, да тужиочева тапија спорно имање не обухваћа и да је спорно имање од стране власника Раденковића у тој величини остављено да служи као пут потоњим кућима појединих парцела.

Према овоме суд налази, да тужилачка страна ни са чим није утврдила право својине на спорном имању, јер поравнање закључено код општинског суда између Т. Р. и Б. М. ранијег власника није доказ о чему гласи према туженима јер они при саставу нису учествовали. Услед овога суд тужбени захтев није ни удовољио“.

По призиву тужиоца, Окружни суд у Крушевцу пресудом од 14 фебруара 1936 год. Пл. 79 преиначио је пресуду средског суда и тужиоцу признао право својине на спорном имању, са разлога:

„Тужилац тужбом тражи својину спорног имања, а тужена страна му не оспорава својину истог, већ на против изјављује да она не полаже право својине на истом, већ само има право службености — прелаза преко спорног имања. Према томе суд сматра да је прећутним признањем тужене стране утврђен навод тужиочев о томе да је спорно имање његова својина § 363 г. с. п. ово у толико пре што се из белешке-поравнања закљученог у суду општине Врњачке 13 јуна 1925 год. између Т. Р. и Б. М. види, да је спорно имање Т. уступио Б. а из изказа Б. М. као сведока на записнику од 18-VIII-1934 год. види да је Б. исто уступио тужиоцу да се имање описано у овој белешци односи на спорно имање утврђено вештачењем на записнику од 22 децембра 1935 год. Сем тога из тапије Бр. 17693/29 коју је тужиоц поднео види се, да се његов кућни плац у В. Бањи граничи са јужне стране до службеног пута Т. Б., који је доцније у 1925 години исти продао Б. М. а овај тужиоцу, према свему овоме суд сматра за доказано да је спорно имање описано у диспозитиву пресуде својина тужиочева, па је стога на основу §§ 225, 226 и 211 г. з. и § 591 г. п. п. донео пресуду како је у диспозитиву наведено, сматрајући да је првостепени суд погрешно што се упуштао у оцену питања да ли туженици на спорном имању имају права службености или не, кад туженици у смислу § 94 г. п. п. нису поднели противтужбу на спорном имању, а ни тужбом није тражено да се и питање службености расправи. Тражење тужилачке стране на записнику од 22 децембра 1935 год. да се пресудом и питање службености расправи неумесно је, јер је истакнуто тек пред призивним судом, а овакви захтеви не могу се истицати у призивном поступку — § 577 посл. одељ. г. п. п.

Навод тужене стране да је спорно имање сеоски пут и констатација у тапији Бр. 22416/29 коју је тужена страна поднела, да се имање тужених граничи са северне стране до сеоског пута, без вредности је пошто се тај пут не налази у списку општинских путева Врњачке Бање који је тужилачка страна поднела, а сем тога тај исти пут у тапији тужиочевој наведен је као службени пут Т. Р. Вештачење на записнику од 26-VIII-1934 год. без вредности је јер тужилац није ни тврдио да тапија Бр. 17693/29 покрива спорно имање.

Остали докази поднети од странака у овом спору односе се на питање службености које по нахођењу суда не може бити предмет овог спора“.

По ревизији туженика, Касациони суд у Београду закључком од 17 фебруара 1937 год. Рев. 1265/36 укинуо је пресуду Окружног суда, са разлога:

„Испитујући пресуду призивног суда у смислу § 598 гр. п. п. поводом ревизије туженика, Касациони суд је нашао: да је призивни суд погрешно када је у образложењу своје пресуде нашао да се не може упуштати у оцену питања, да ли туженик има права службености на спорном имању и да се овај захтев може истицати само противтужбом из § 94 гр. п. п. Ово са разлога, што је истицање

права службености материјално правна екцепција, а терет службености према наводу тужене стране лежи на имању, на коме тужба истиче право својине.

С тога је позивни суд о овој екцепцији имао да донесе своју одлуку, пошто су туженици право службености као приговор истицали још пред првостепеним судом.

Па како је пресудом позивног суда пропуштено да се да оцена и о истакнутом питању службености, то је пресуда позивног суда са битним недостацима, због чега је овај суд није могао правилно оценити, а што чини разлог ништавости из тач. а § 571 гр. п. п. у в. § 597 тач. 4 гр. п. п. с тога ју је Касациони суд као ништавну и укинуо*.

После одржаног првог рочишта и упуштања туженика у расправљање по главној ствари, приговор о ненадлежности може се узети у обзир само под претпоставком из § 335 ст. II гр. п. п. (Закључак Касационог суда у Београду од 11 марта 1937 год. Рек. 121|36).

У правној ствари тужиоца О. Банкар. Југосл. друштва противу А. Ђ. због дуга, Срески суд за град Београд закључком од 15 маја 1936 год. П. 1895/35 одлучио је да је за расправу спора надлежан са разлога:

„Тужена страна истакла је приговор ненадлежности овога суда наводећи да је по писмену о јемству од 6-II-1934 год. тужиоцево тражење веће од 12.000 дин. па да је према томе, обзиром на § 50 II од. гр. п. п. овај суд ненадлежан за расправу ове парнице.

Упуштајући се у расправу овога питања, као претходног на основу § 334 гр. п. п. Суд налази, да се пропис § 50 г. п. п. II од. на овај случај не може применити са разлога што је обавеза тужене стране, по јемственом писмену од 6-I-1934 год. доспевала у роковима и ратама. Тужилац је по овој обавези био овлашћен да по истеку рока за исплату рата утужи неисплаћени део, јер би иначе био у немогућности да своје право тужбама остварује.

По схватању тужене стране тужилац не би имао могућности да поднесе тужбу све док обавеза не би користила измене надлежности окруж. суда што је противно природи дате обавезе и логици.

Са изложеног суд налази да је за расправу овога спора надлежан*.

По рекурсу туженика, Окружни суд за град Београд закључком од 21 октобра 1936 год. Пл. 790 преиначио је закључак среског суда и тужбу одбацио као ненадлежном суду поднету са разлога:

„Да је погрешно налажење Среског суда за град Београд, да је у конкретном случају за овај спор надлежан Срески суд.

Пропис § 50 од II гр. п. п. за опредељење надлежности суда, поред осталог предвиђа „тражили се само део неке главнице меродаван је укупан износ још не измирене главнице“ — па како се из списка види да укупан износ неизмирене главнице по спору износи преко 12.000 дин. то у см. § 50 од. II у в. § 44 гр. п. п. за расправљање овога спора није надлежан Срески суд, пошто се надлежност опредељује према укупном износу неизмирене тражбине*.

По рекурсу тужиоца, Касациони суд у Београду закључком од 11 марта 1937 год. Рек. 121|36 преиначио је закључак Окружног суда и изрекао да је за расправу овог спора надлежан Срески суд за град Београд са разлога:

По § 537 гр. п. п. после одржаног првог рочишта у смислу § 334 гр. п. п. или ако оно није било одређено, пошто се туженик упустио у расправљање по главној ствари, може се приговор ненадлежности узети у обзир само под претпоставком из § 335 ст. II гр. п. п.

У овом случају из списка се види, да је по овом предмету одржано прво рочиште у смислу § 334 гр. п. п. на дан 22 септембра 1934 год. на коме туженик није истакао приговор ненадлежности, те би се стога у смислу наведених зак. прописа његов приговор ненадлежности доцније истакнут, могао узети у обзир само у колико постоји претпоставка из § 335 од. II гр. п. п. Ценећи питање о томе, да ли у конкретном случају постоји претпоставка из II од. § 335 гр. п. п. Касациони суд налази, да овде није у питању ненадлежност суда која се не може отклонити споразумом странака у смислу § 101 грађ. п. п., јер туженик истиче да би за расправу овога предмета био надлежан окружни суд с обзиром на вредност спорног предмета односно још неизмирене главнице, чији се део тужбом тражи, према чему не би била у питању искључива надлежност окружног суда у смислу § 46 гр. п. п., те стога не постоји претпоставка из § 335 од. II гр. п. п., па се ни приговор ненадлежности истакнут од туженика после првог рочишта не може узети у обзир, већ за расправу овога спора остаје надлежан срески суд*.

Преносом пуномоћства од стране адвоката на другог адвоката, ради заступања на рочишту, овлашћење није престало самим свршетком рочишта, већ је овлашћен адвокат дужан да испуни и све обавезе које су наложене од стране суда на овом рочишту. (Закључак Касационог суда у Београду од 10 јуна 1936 год. Рек. 385).

У правној ствари Р. Б. противу туженика В. П., због раскида уговора, Окружни суд у Чачку донео је пресуду због пропуштања 21 фебруара 1936 год. По-165/35 којом је раскинуо уговор склопљен између парничара.

По призиву тужене стране, Апелациони суд у Београду закључком од 21 априла 1936 год. Пл. 527, одбацио је призив тужене стране и пресуду Окружног суда потврдио са разлога:

„Призивни разлог, да је функција адвоката Л., који је на рочишту, на коме је туженој страни наложено да поднесе одговор на тужбу, заступао заступника туженика, престала свршавањем самог тог рочишта, те да је овоме погрешно достављен закључак о предњем налогу у место да се исти достави њему Ч. као заст. тужене стране, не стоји, са разлога:

Адвокат Л. био је заст. туженика на пом. рочишту, па како је на овоме наложено туженој страни да поднесе одговор на тужбу, то је овај био дужан, да о овоме налогу на време обавести свога властодавца, тј. пуномоћника тужене стране.

Пропуштање пак ове дужности, не може имати штетних последица по интересе противне стране § 134 гр.п.

Само пак достављање закључка није од важности нити може утицати на остављени рок за поднашање одговора, јер се о том налогу закључак и не оставља већ само саопштава, те се и рок има рачунати од овог момента, према чему и достављање, које је грешком суда учињено без правног је дејства — § 338 гр.п.

Како се призив оснива на томе да овде није било пропуштања, призивни суд се није ни упуштао у меритум, а са напред наведених разлога донео је предњу одлуку — § 565 т. 4. у в. § 567 гр.п.

По ревизији тужене стране, Касациони суд у Београду, пресудом од 10 јуна 1936 год. Рек. 385, потврдио је закључак Апелационог суда, са разлога:

„Туженик у рекурсу наводи, да није било пропуштања, и да је тужени на време дао одговор на тужбу, да је туженога заступао он — В. Ч. који је услед спречености овластио Л. адв. да га само за време тога рочишта заступа; како је власт Л. престала са завршеним рочиштем, то он није ни био дужан да подноси одговор на тужбу јер за то није ни имао овлашћења; што апелациони суд налази да је г. Л. био дужан да обавести свога властодавца, не стоји то, пошто апелациони суд то није законски образложио.

Касациони суд је ценио овај рекурсни навод, па је нашао да је исти неоснован са разлога, што је Ч. као пуномоћник пренео за рочиште од 16 октобра 1936 год. на г. Л. адв. сва права заступања за то рочиште које је он имао, а г. Л. је био дужан да за време трајања овога овлашћења у см. § 23 зак. о адв. ради на повереном му послу док траје овлашћење, па како је закључак од 16-X. 1935 год., којим је остављен рок од 7 дана за подношење одговора на тужбу саопштен г. Л., као представнику туженика, то је он и био дужан да обавести свога властодавца о истоме, пошто његово овлашћење није престало истеком рочишта већ испуњењем горње обавезе, која проистиче са тога рочишта за које је био овлашћен.

Неосновано је тврђење да апелациони суд није законски образложио свој навод, када се из нападнутог закључка апелац. суда По 527/Л од 21 априла 1936 год. види да се је правилно позвао на § 134 гр.п.

Најзад, туженик у оправдању рекурсних навода, позива се на наређења § 522 гр.п. од. III према коме се сваки закључак отсутној страни доставља написмено било да се може употребити правни лек или не. Како главни заступник Ч. није био присутан, то је суд био дужан да њему достави закључак а не Л., коме је у моменту пријема закључка престало пуномоћје.

По § 188 гп. рок почиње тећи од дана објављивања, ако се закључак не доставља, у противном од доставе. Па како је суд по § 522 г.п. сматрао да тужеников главни заступник није био присутан, то је он погрешно доставио Л. место Ч.

Даље је навео да се по § 522 грп. закључак доставља присутним расправи странкама само онда ако се противу закључка може употребити правни лек, а по § 217 г.п. нема места правном леку противу закључка када је дозвољен повра-

нај, те из тога излази да је одлука суда о достављању закључка странкама базирана на § 522 од. III г.п.п. — с тога налази да нема пропуштања јер је Ч. уложио одговор на тужбу о року и предлаже да се закључак Апелационог суда укине.

Касациони суд ценио је рекурсне наводе под 3) па је нашао да су исти неумесни са разлога:

што не стоји да је на рочишту од 16-X-935 тужена страна била отсутна. већ је иста била правилно заступљена присуством адвоката Л. §§ 128 и 132 г.п.п.

По § 338 грп.п. дужност је суда да туженику закључком на рочишту наложи да у одређеном року, који је овде одређен у 7 дана, поднесе одговор на тужбу, против кога закључка нема места засебном правном леку.

Само пак достављање закључка од стране суда није од важности и без утицаја је на остављени рок за подношење одговора, које је грешком суда учињено и које је без правног дејства с обзиром на изрични законски пропис § 338 грп.п. .

Јован Д. Смиланић

секретар Касационог суда у Београду.

Накнада штете због обесног вођења парнице § 504 гр. п. п.

У правној ствари тужиоца И. Т. противу тужених Љ. Л. и Ђ. Л. ради дин 1052 заступник тужених истакао је приговор пресуђене ствари и предложио суду да тужиоца одбије од тражења јер је ранијом пресудом овај спор већ расправљен и тужилац је по истој платио парничке трошкове, па како је овај спор повео из обести да се према парничару примени § 504, гр.п.п. тражећи на име накнаде штете претрпљене око вођења овога спора суму од дин. 624.— а трошак по уремењу суда. Тужилац је признао да је овај дуг већ једанпут утужио, да је одбијен од тражења, да је платио трошкове али да тужи понова, јер по ранијем спору на заказано рочиште није дошао пошто није позив ни примио.

Срески суд за град Београд донео је пресуду П. 1645/36 којом је одбио тужбу и тужбени захтев а осудио тужиоца да плати туженима 450 дин. на име оштете због вођења спора из обести и 150 дин. на име парничних трошкова. Суд је одбио тужбу и тужбени захтев тужиоца са разлога што је ствар већ пресуђена а осудио га због обести са следећих разлога: „Суд налази даље, да је тужилац ову парницу обесно водио, пошто је могао знати да свој захтев не може остварити јер је већ једном од истог одбијен правоснажном пресудом, а сем тога што је дуг већ и застарео, па како је противна страна предложила осуду због обести то је суд у см. § 504. гр.п.п. осудио тужиоца да туженима плати и оштету због вођења ове парнице, поред парничних трошкова које је суд досудио у смислу § 143 гр.п.п.“.

Нападајући ову пресуду тужилачка страна у своме позиву навела је да је за примену прописа §-а 504. гр.п.п. потребно да тужена страна докаже да је заиста претрпела штету па како ово није доказала да позивни суд донесе одлуку и тужиоца ослободи од плаћања оштете у дин. 450.—

Окружни суд за град Београд разматрајући нападнуту пресуду пресудом Пл. 714/36. од 2 марта 1937 г. ослободио је тужиоца од плаћања одштете због вођења спора из обести. Образложење је следеће: „Што се тиче дела нападнуте пресуде, којом је тужилац осуђен да плати туженицима штету, због вођења спора из обести позивни суд налази, да је одлука првога суда у овом делу неправилна, јер за доношење одлуке по предлогу странке за овакву одлуку потребно је да се докаже да је туженицима наступила штета и каква је штета настала вођењем парнице из обести, што туженици нису учинили. А у колико су имали трошкова око вођења ове парнице донета је одлука о трошковима. Сем овога у првом спору тужена је била само Љ. Л., те овде нема обести, па је позивни суд донео одлуку у см. §§ 591 и 592 гр.п.п.“.

Странка која је у спору пошпуно побеђена мора ли сносити парничне трошкове?

У правној ствари тужиоца В. Г. противу туженика П. М. ради истављања ствари из списка пописа, тужилац је у својој тужби под П. 6298/36 поднетој Среском суду за град Београд, преставио: да је извршни орган приликом удеј-

ствовања забране одобрене решењем Среског суда за град Београд бр. 6981 од 14 VIII-37 противу дужника С. М. а у корист повериоца — туженика, узео у попис ствари које су својина тужиоца, те предлаже да се на овим стварима призна власништво тужиоцу и да се исте ствари изузму из пописа. Заступник тужене стране изјавио је да не верује наводима тужбе и истинитости поравнања, које је тужилачка страна поднела те је стога предложио да се тужилац одбије од свога тражења. Тужилачка страна тражила је трошкове по трошковнику.

Срески суд за град Београд својом пресудом П. 6298/37 од 12 јуна 1937 г. удовољно је у потпуности тужбеном тражењу по главној ствари док парничне трошкове има свака страна своје да сноси а са разлога: „што је туженик као поверилац по забрани са основном могао поверовати да пописана покретност нађена у дужниковом стану њему и припада и да поводом овог спора у коме појављени господар утврђује да пописана покретност није дужникова својина — има свака парнична страна трошкове за себе да сноси“.

Заступник тужилачке стране изјавио је рекурсу противу поменути пресуде у погледу трошкова предлажући да рекурсни суд преиначи нападнуту пресуду у толико што ће досудити тужилачкој страни и трошкове по трошковнику који је на расправи поднео као и трошак за изјаву овога рекурса; да на трошак има права по § 143 гр.п.п. и чл. 1. правилника о висини награда за адвокатске послове од 6-II-1936 г. јер је тужена страна у овој парници побеђена.

Расматрајући нападнуту пресуду поводом изјављеног рекурса Округни суд за град Београд закључком својим Пл. бр. 998/37. од 18-IX-1937 г. није уважио рекурсу већ је побијану одлуку о трошковима потврдио а са разлога: „Испитујући побијани закључак среског суда у смислу § 620. гр. п. п. поводом рекурса тужиоца, округни суд је нашао: I. Рекурсни наводи су неумесни и неосновани. II. Побијана одлука о трошковима је у свему правилна и на закону основана па се као таква има и потврдити из разлога изнесених у истој. Зато је рекурсни суд, на основу § 620. гр. п. п., донео одлуку као у диспозитиву“.

Сматрамо да су погрешно наведене одлуке првог и призивног суда донете у погледу питања парничних трошкова и да се у овом конкретном случају не може применити „да свака странка сноси своје трошкове“. Ово стога, што се према пропису § 143. гр. п. п., странци која у парници буде побеђена налаже да накнади парничне трошкове противној странци. Како је у овом случају суд донео пресуду на штету туженика, то се ова странка има сматрати као потпуно побеђена и на њој лежи обавеза накнаде парничних трошкова тужиоцу. Да ли је, тужени могао поверовати да су ствари својина дужника а не тужиоца и да се стога упустио у расправљање те да због тога није дужан да сноси трошкове потпуно је ирелевантно за питање накнаде парничних трошкова с обзиром на наведени пропис §-а 143. гр.п.п. Питање о дужности накнаде парничних трошкова зависи само од исхода саме парнице, сем случаја из § 150 гр. п. п., а да ли се успех парнице могао очекивати—предвидети или не, сасвим је ирелевантно за ово питање.

Пребијање парничних трошкова регулисано је прописом §-а 145. гр. п. п. а то само за случај ако је странка делимично победила а делимично изгубила а §-ом 147. гр.п.п. предвиђено је, да ако странка није дала повода тужби и ако је одмах на првом рочишту признала тужбено тражење да је дужна своје трошкове да сноси а туженику његове да накнади, па према томе овај се случај не може регулисати овим наведеним прописима. Стога је суд требао да у овом конкретном случају осуди туженика и на плаћање парничних трошкова.

Драг. Д. Герасимовић

судија Среског суда за град Београд.

ИЗ АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ

ЗАПИСНИК

IX редовне скупштине Адвокатске Коморе у Београду одржане на дан 31. октобра 1937 год. у сали Окружног суда за округ београдски у Београду.

Претседник Коморе г. Владимир Симић, адв. из Београда, пошто је констатовао да има довољно присутних — 115 чланова — отвара скупштину у 9.20 часова.

Пре преласка на дневни ред претседник позива скупштину да ода пошту умрлим адвокатима у прошлој и у овој години и то: Поповићу Влајку, адв. из Лазаревца, Петровићу Др. Христифору, Симићу Рајку, Томићу Др. Евгенију, Орелу Др. Милану, адвокатима из Београда, Петровићу С. Драгомиру, адв. из Шапца, Милетићу Аркадију и Роловићу Николи, адвокатима из Београда, што скупштина и чини, одајући пошту умрлима устајањем и узвиком: слава им.

По предлогу г. Павла Тодоровића, адв. из Београда, са којим се сагласно и претседник, скупштина је одала пошту и пок. Милићу Милићевићу, бив. адв. у оставци из Београда.

За овим претседник поздравља присуство на скупштини г. Душана Јанковића, судије Апелационог суда у Београду, као претставника Удружења судија.

Затим претседник, после потребног образложења, предлаже скупштини да усвоји следеће примедбе и жеље:

I

„IX редовна годишња скупштина Адвокатске Коморе у Београду, чији су чланови по својој функцији непосредни сарадници у вршењу правосуђа, уверена је, да је институција судијске сталности и независности најсигурнија гаранција доброг правосуђа и да је потреба њеног успостављања у толико већа, у колико нови закони судијској савести не постављају границе. Народна заједница се на ту савест може ослонити онда, када се судији путем сталности и независности загарантује и независност у изрицању правде. Поред тога нужно је и материјално обезбеђење судија и њихових породица.

С тога скупштина Адвокатске Коморе, осећајући дубоко ову потребу, изражава жељу, да се уставне гаранције судијске сталности и независности у што скоријем року реалишу доношењем закона о судијама.“

II

„а) Да се сви закону противни акти према политичким осумњиченицима у извиђајном поступку код полицијских власти онемогуће и угрозе квалификованим казним санкцијама.

б) Да се за политичка кривична дела полицијским властима одузме свака могућност извиђаја ван граница прописаних у кривичном судском поступку“; — што скупштина једногласно прихвата.

За овим претседник даје реч г. Душану Јанковићу, апелационог судији, претставнику Удружења судија, који изражава жељу за успешан рад скупштине са изјавом, да је судијски ред потпуно уверен да је Адвокатска Комора у Београду показивала пуну потпору судијском реду у постизавању његових оправданих захтева, што скупштина бурно поздравља.

Претседник даје реч г. Павлу Тодоровићу, адв. из Београда, који захваљује претседнику Удружења судији г. Јанковићу на поздраву. Изражава жељу, да се интересовање судијског реда за адвокате не би требало да задржи само на том поздраву, већ вели, да би Удружење судија требало да помогне сваки рад адвоката, који је у интересу правног поретка.

После овог говора судија г. Јанковић напустио је скупштину поздрављен од исте.

За овим претседник наставља са предлогом о примедбама и жељама скупштине, па скупштина једногласно усваја и следеће:

III

„Забрана учешћа адвоката у поступку пред војним и духовним правослачним судовима не само да је потпуно неоправдана, већ није сагласна са самом институцијом адвокатуре као функције јавног поретка по Закону о адвокатима, коју је законодавац при вршењу правосућа поверио адвокатском реду. Ово у толико пре, што се пред духовним судовима осталих вероисповести дозвољава учешће адвоката у поступку. Зато скупштина протествује против оваквога поступања, које је по њеном мишљењу штетно за правосуђе и правилну примену закона.“

Затим претседник чини потребна саопштења по питању наплате чланских улога и обавештава скупштину о резултату предузетих мера од стране Одбора коморе за наплату дужних чланских улога и у име Одбора даје изјаву: да ће Одбор у овој ствари стриктно поступати по пословнику и закону.

Претседник у смислу 2. тачке дневног реда позива скупштину да избере овераче записника и по његовом предлогу скупштина једногласно прима за овераче записника: Ђорђа Ступаревића, Радомира Голочевца и Љубишу Йвковићу, адвокате из Београда.

Приступа се 3. тачки дневног реда и по предлогу претседника скупштина једногласно бира за бројаче гласова: Јована Велимировића, Николу Радовића и Милана Матића, адвокате из Београда.

Затим претседник ставља на дневни ред 4. и 5. тачку: Извештај Одбора коморе о раду у прошлој години и завршни рачун за 1936 годину и давање разрешнице — и пита скупштину, да ли жели да се поступи по досадањој пракси и извештај и завршни рачун не читају, што скупштина једногласно усваја.

Претседник отвара дискусију по овим двама тачкама дневног реда. Претседник даје реч г. Николи Радовановићу, адвокату из Београда, који мисли, да је мишљење Одбора о Предоснови грађанског законика, због његове важности, требало одштампати у Браничу.

Претседник одговара говорнику и вели, да давање мишљења спада у надлежност Одбора и да о пројекту не може дати нико други мишљење, али изјављује, да ће мишљење Одбора о Предоснови бити одштампано у Браничу.

За овим добија реч г. Теодор Богатинчевић, адвокат из Београда, који критикује рад Одбора коморе по питањима: неправилне досуде парничних трошкова од стране судова, опорезивања адвоката, заступања адвоката пред војним, духовним и аграрним судовима и о давању мишљења по законским пројектима и вели, да Одбор коморе по овим питањима није ништа позитивно урадио, те ће стога гласати против извештаја.

Претседник даје реч г. Александру Милојковићу, адвокату из Београда, који говори о раду Одбора и критикује питања: опорезивање адвоката, пискарача, и предлаже, да по овим питањима скупштина донесе резолуције. Сматра да скупштина треба да ода захвалност ранијем министру правде г. Мишкулину због доношења тарифе, по којој ствари скупштина треба да донесе такође једну резолуцију. Говори о потреби зидања палате правде као прешној. Даље говори о Браничу, који много стоји Комору, о потреби оснивања конференција. Затим излаже питање плаћања чланских улога и констатује, да већи број адвоката није у могућности да их плати, па предлаже снижење чланарине и расхода, нарочито код плаћања шефа канцеларије.

За овим претседник даје реч г. Др. Радоју Вукчевићу, адвокату из Београда, који говори о раду Одбора по питању заступања адвоката пред војним, духовним и аграрним судовима и поводом давања мишљења по законским пројектима и вели, да није кривица до Одбора што му пројекти нису достављени ма да их је захтевао. Говори о случају забране Бранича где је штампан реферат Одбора о Конкордату. Противи се предлогу претходника о признању г. Мишкулину.

Добија реч г. Миро Стојановић, адвокат из Београда, који говори о питању конференција и сматра да су оне неопходне, како би на њима адвокатски staleж давао мишљења по разним питањима. Затим критикује цео рад Одбора и тврди, да се из извештаја чланови не могу добро обавестити, пошто он није јасан. Говори о опорезивању адвоката и о давању мишљења по законским предлозима, и вели, да је Одбор требао, кад их

није могао сам решити, да сазове адвокате на конференцију ради ових питања.

Претседник даје реч г. Миодрагу Поповићу, адвокату из Београда, који говори о питању наплате дужних чланских улога и замера Одбору, што наплату дужних чланских улога није решио за време бољег просперитета адвокатуре. Затим критикује питање уређивања Бранича, који много стаје. Говори о неенергичном ставу Одбора у гоњењу пискарача и контролисању вежбе адвокатских приправника. Сматра да је највећа рана београдских адвоката Срески суд за град Београд где је легло пискарача.

За овим претседник даје реч г. Павлу Тодоровићу, адвокату из Београда, који изјављује, да је у главном задовољан радом Одбора и нема много да му замери на раду. Говори о примљеној резолуцији поводом заступања пред војним, духовним и аграрним судовима и предлаже, да се донесе резолуција да адвокати, ако им се не отворе врата ових судова, откажу сваку правну помоћ свима свештеницима и војним лицима. Говори о смањењу чланских улога и плате шефу канцеларије и вели, да би ово питање остало на истој тачци и ако би се ово смањење извршило. Чини сугестију, ако је улог тежак, да се адвокати класифицирају у погледу плаћања чланских улога, које да изврши Одбор коморе. Говори о сарадњи Удружења судија и адвоката и очекује ову сарадњу и по питању заступања пред војним, духовним и аграрним судовима.

Претседник одговара на стављене примедбе и изјављује, да је програм рада Одбора тачно прописан законом о адвокатима, кога се он стриктно придржава. Вели, да Закон о адвокатима у § 120. не пружа довољно санкције за гоњење пискарача. Одбор је мислио о измени тога законског прописа, али је од тога одустао, бојећи се да се том приликом не измени и нека друга институција из тога закона, која је донета у корист адвокатског реда.

Затим говори по питању тарифе за адвокатске трошкове и вели, да је по тој ствари ранији министар правде г. Др. Мишкулин много учинио. Констатује да Одбор поводом неправилне примене тарифе није могао много да учини, јер је министарство тражило, да се поднесу конкретни примери, које Одбор није имао јер му их адвокати нису достављали, ма да је то од адвоката тражено.

Говори о пореском питању и вели, да се, ма да су се чланови у пореским и рекламационим одборима много заузимали, по овом питању није могло више да учини због самог састава поменутих одбора где су адвокати у мањини.

По питању смањења чланских улога вели, да је улог трибут за Комору и сматра, да члански улог не треба смањивати, пошто је прошла скупштина дала овлашћење, да се улог отпише лицима, која не могу да плате.

Говори о конференцијама адвоката и каже, да је то питање у вези са наплатом чланских улога и да баш ради остварења истих не треба смањивати чланске улоге.

Заменик претседника г. Милан Живадиновић узима реч и обавештава скупштину да је Одбор коморе у току прошле радне године примио већи број молби за помоћ удова и чланова породице умрлих адвоката и да је у свима овим случајевима констатовано да сви ови адвокати за живота нису одговарали својим обавезама у погледу плаћања улога Комори и Пензионем фонду, те Одбор коморе није могао да им пружи знатнију и трајнију помоћ. Како су, у тим приликама, молиоци увек изражавали жаљење што нису раније били обавештени о овим дужностима и правима својих хранитеља према сталешким институцијама и како, с друге стране, Одбор коморе жели да овакве случајеве бар у будуће сведе на најмању меру, решено је у Одбору да се све молбе за помоћ породица умрлих адвоката, у будуће, достављају у препису свима колегама у отвореној коверти, као штампане ствари. На овај начин и супруге адвоката и остали чланови породице сазнаће о честим случајевима тешке невоље у породици умрлих адвоката, а биће, и макар посредно, обавештени о последицама које наступају за оне чланове који не одговарају уредно својим обавезама према Комори.

За овим претседник даје реч г. Александру Милојковићу, адвокату из Београда, који предлаже, да се члански улог и плата шефу канцеларије смање.

Претседник по том ставља на гласање 4. тачку дневног реда и пита скупштину, да ли прима извештај о раду Одбора Коморе у прошлој години и скупштина прима овај извештај са једним гласом против. Такође је примљен са једним гласом против завршни рачун за 1936 годину и дата Одбору разрешница. Против је гласао по овим двема тачкама дневног реда само г. Теодор Богатинчевић, адв. из Београда.

Затим је скупштина одлучила, да пре 6 тачке дневног реда узме у разматрање и претресање предлог г. Александра Милојковића и другова, који се односи на смањење чланских улога и плате шефу канцеларије.

Претседник даје реч г. Милојковићу да образложи поднети предлог, што овај и чини и конкретно предлаже: да се члански улог смањи на 360.— динара годишње а плата шефу канцеларије сведе на 3.000.— дин. нето месечно.

За овим претседник ставља на дискусију овај предлог и даје реч г. Николи Распоповићу, адвокату из Београда, који констатује, да је за питање плате шефу канцеларије једино надлежан Одбор коморе а не скупштина, пошто Одбору није изражено неповерење.

Претседник даје реч г. Миодрагу Поповићу, адвокату из Београда, који предлаже да се посебно расправља о тач 1 а посебно по тач. 2. предлога, јер сматра, да је скупштина против предлога за смањење улога. Затим предлаже, да се плата шефу канцеларије смањи на 3.000.— динара са додатком на жену од 600.— динара и додатком на дете од 300.— динара месечно.

Добија реч г. Павле Тодоровић, адв. из Београда, који констатује према списку адвоката који дугују чланарину, да су 80% адвоката који не плаћају имућни адвокати, а да је 50% од оних који плаћају слабије ситуиран адвокат. Због овога се изјашњава против предлога и предлаже, да се улог не смањује, а поводом смањења плате шефу канцеларије сматра, да ће Одбор о сугестијама водити рачуна и зато предлаже, да се по тач. 2 предлога не доноси никаква одлука скупштине.

Претседник даје реч г. Арси Стаменковићу, адв. из Београда, који се изјашњава против смањења улога. Поводом смањења плате шефу канцеларије изјављује, да има пуно поверење у Одбор и сматра, да буџет може да поднесе расход садање плате шефу канцеларије и с тога предлаже, да се предлог у тач. 2 одбаци.

За овим претседник даје реч г. Здравку Тодоровићу, адвокату из Београда који предлаже, да се питање смањења плате шефу канцеларије препусти Одбору Коморе, да он ово питање реши у идућој години, с тим, да се у овом погледу да Одбору пуна слобода при решавању.

Претседник даје реч г. Антонију Маруцићу, адв. из Београда, који критикује рад Одбора коморе због тога, што није нашао могућност да наплати дужне чланске улоге и да је индолентност адвоката што узлози нису плаћени.

Добија реч г. Миро Стојановић, адвокат из Београда, који се изјашњава за смањење чланског улога на 30.— динара месечно, јер има чланова који врло тешко плаћају улог.

За овим претседник чита предлог Јована Велимировића, адвоката из Београда и још 11 присутних чланова о томе: да се даља дискусија по предлогу А. Милојковића и др. прекине и ставља га на гласање. Скупштина великом већином усваја овај предлог.

За овим претседник ставља на гласање 1 тачку предлога А. Милојковића и др. — да се члански улог смањи од 480.— на 360.— динара годишње. Гласа се устајањем и седањем. После свршеног гласања претседник констатује, да је скупштина већином гласова одбацила овај предлог.

Затим претседник ставља на гласање 2 тачку предлога А. Милојковића и др. — да се плата шефу канцеларије сведе на 3.000.— динара нето месечно. Пошто је покушано гласање устајањем и седањем и том приликом било негодовања код извесног броја присутних чланова, претседник наређује поименично гласање и позива секретара г. Ивковића, да врши прозивку по списку присутних чланова.

После свршеног гласања претседник констатује, да је гласало 77 присутних, од тога 13 за предлог, а 64 против предлога, док су се три лица уздржала од гласања. Према резултату гласања претседник објављује, да је скупштина одбацила и овај предлог. А. Милојковића и др.

За овим претседник ставља на гласање 6 тачку дневног реда — ре-

шавање о буџету за 1938 годину. Гласање се врши устајањем и седањем. После завршеног гласања претседник констатује, да је скупштина великом већином гласова примила буџет за 1938 годину. Против су гласала три присутна члана.

За овим се приступа решавању тачке 7 дневног реда под а), и претседник ставља на гласање предлог Одбора о изменама и допунама Пословника коморе — § 54 старог и § 43 новог пословника, које измене и допуне скупштина једногласно усваја, тако да § 43 Пословника коморе гласи:

„Свака пријава против адвоката или адвокатског приправника која буде достављена Комори, доставиће се туженом да по њој поднесе Комори одговор у остављеном року. По пријему одговора или протеку рока доставиће се предмет одмах заступнику коморе. Очигледно неосноване пријаве Одбор Коморе ће одбацити и не тражећи одговор од адвоката односно од адвокатског приправника.

Заступник Коморе ће без одлагања размотрити сваки достављени му предмет.

Ако постоји изјава неког лица да је оно повредом дужности окривљеног оштећено у својим правима, или ако заступник из других разлога нађе да постоји дисциплинска кривица, упутиће предмет Дисциплинском већу ради вођења дисциплинског поступка и известиће о томе Одбор коморе. У првонаведеном случају заступник ће упути предмет Дисциплинском већу и онда ако сматра да је дело застарело.

Ако заступник нађе да нема дисциплинске кривице, или да постоји дело из § 50. ст. II. у вези са § 44. слово к) и § 54. Зак. о адвокатима, и да је дело застарело а није случај из предњег става поднеће о томе Одбору коморе писмено образложено мишљење. Одбор коморе ће на првој наредној седници одлучити:

1) да се предмет врати Заступнику коморе са налогом да покрене дисциплински поступак, ако нађе да постоји дисциплинска кривица;

2) да се предмет упути одбору тројице, ако заступник Коморе то предложи, а није случај из тачке 1, или ако нађе да постоји дело из § 50 ст. II у вези са § 44 сл. к) и § 54 Закона о адвокатима;

3) да се предмет сматра окончаним, ако нађе да је пријава очигледно неоснована, односно да је дело застарело.“

Исправља се штампарска грешка у пословнику Коморе који је штампан као додаток Службених Новина бр. 71 од 30. марта 1937. год. у § 4 последња реченица у толико, што место § 11 треба да стоји § 5.

Ставља се на дневни ред тачка 7. под б) — решавање о правилима Добротворног фонда у смислу § 43 Зак. о адвокатима и претседник отвара дискусију по овом предлогу Одбора.

Др. Драгомир Туфегџић, адвокат из Шапца и Саво Мићовић, адвокат из Београда, тражили су извесна објашњења у вези са овим правилима, која им је претседник и дао.

Претседник даје реч г. Милану Марјановићу, адвокату из Пожаревца, који предлаже да се код § 7 правила изврши измена тако, да се процентом одреди ограничење трошења главнице.

Добија реч г. Арса Стаменковић, адвокат из Београда, који предлаже да се правила приме са ограничењем да се може трошити главница али само преко суме од 150.000.— динара.

Претседник даје реч г. Павлу Тодоровићу, адвокату из Београда, који подноси конкретан предлог о допуни § 7 правила речима: „али не више од 10% у једној години.

Претседник даје реч заменику претседника г. Живадиновићу који изјављује да сматра да је Фонд већ обезбеђен чланом 10 предложеног Правилника, а ако се жели још веће обезбеђење, нарочито за доцнија времена када Фонд буде располагао већим средствима, мишљења је да би § 7 требало на крају допунити речима „али не више од 10% главнице према стању на дан 31 децембра протекле године“, тако да у целисти гласи: „За сврхе Добротворног фонда трошиће се редовно само приход, а изузетку и главница, али не више од 10% главнице према стању на дан 31 децембра протекле године.“

За овим претседник ставља на гласање Правилник Добротворног фонда Адвокатске коморе у Београду са предложеном допуном код § 7, који скупштина једногласно усваја, тако да цео текст правилника гласи:

§ 1

На основу § 43 (слово д. Ђ. и е.) и § 110 Закона о адвокатима, IX редовна годишња скупштина Адвокатске коморе у Београду, решава да се при Комори оснује Добротворни фонд под именом: „Добротворни фонд Адвокатске Коморе у Београду“.

§ 2.

Добротворни фонд је установа Одбора Коморе и улази у његов састав.

§ 3.

Добротворни фонд намењен је једино адвокатима и адвокатским приправницима који су уписани или који су били уписани у именик Коморе у Београду.

§ 4.

Циљ Добротворног фонда је да пружи материјалну помоћ адвокатима и адвокатским приправницима, као и њиховим удовицама, сирочади и родитељима, који су без своје кривице дошли у тежак положај. Помоћ се може доделити и у случају да ова лица већ уживају какву ренту из Пензионог фонда.

§ 5.

Сретства Добротворног фонда су и то:

- 1) половина уписнине адвоката и адвокатских приправника;
- 2) новчане казне против адвоката и адвокатских приправника које изрекну Одбор коморе, Одбор тројице или Дисциплинско веће;
- 3) дотације Адвокатске коморе из њених прихода;
- 4) поклони, легати и т. сл.;
- 5) приходи од имовине фонда.

Имовина Добротворног фонда водиће се потпуно самостално и одвојено од остале имовине коморине.

§ 6.

Добротворним фондом управља Одбор коморе, који такође доноси решење по молбама за помоћ. Решења Одбора коморе одмах су извршна. Рачун прихода и расхода фонда подносиће се свакој редовној скупштини Адвокатске коморе, одвојено од рачуна прихода и расхода остале имовине Коморе.

§ 7.

За сврхе Добротворног фонда трошиће се редовно само приход а по изузетку и главница, али не више од 10% главнице према стању на дан 31. децембра протекле године.

§ 8.

Одбор коморе не сме доделити никакву потпору адвокату, ако је остао дужан Комори чланарине за дужи период од године дана, а није тражио одлагање плаћања чланарине.

Одбор коморе је дужан да увек са већом благонаклоношћу цени молбе адвоката или његове удове, сирочади и родитеља, ако је уредно одговарао својим обавезама у погледу уплата чланарина, ако је био уредан члан Пензионог фонда и ако никако није кажњаван.

§ 9.

Адвокатски приправник, његова удова и сирочад не могу добити потпору, ако адвокатски приправник није бар годину дана уписан у именик приправника Адвокатске Коморе у Београду.

§ 10.

Док имовина Добротворног фонда не буде износила најмање 150.000.— динара, Одбор ће обратити нарочиту пажњу да додељује помоћ само у најтежим случајевима.

§ 11

Овај Правилник ступа у живот и добија обавезну снагу када га одобри Министар правде и када буде оштампан у коморином часопису „Бранич“.

Претседник предлаже измену дневног реда у толико, што моли скупштину, да пре тачке 8. и 9. дневног реда саслуша предлог Одбора коморе за доношење једне резолуције. Ову промену дневног реда Скупштина једногласно прихвата.

Претседник моли скупштину да усвоји следећу резолуцију: Имајући у виду потребу, да установа Управног правосудја, у интересу правног поретка и заштите грађана у њиховом законитом праву, треба да буде доступна грађанима свих друштвених слојева, а да заштита управних судова не сме зависити од имућности жалилаца, и налазећи да постојећи систем такса у управном судству не одговара овоме задатку, нити природи административних спорова — IX Редовна годишња скупштина Адвокатске коморе у Београду, у смислу § 43 под з) Зак. о адвокатима

ПРЕДЛАЖЕ:

Да се ТБр. 52 зак. о таксама измени, да се процентуална такса код административних спорова укине и заведе само једна минимална општа такса за тужбе и жалбе.

Но, у колико би се, из фискалних разлога, на супрот правној природи административних спорова и задатку управног судства, морало ипак остати при данашњем систему такса, потребно је из њега издвојити фискално кривичне спорове, завести повраћај плаћене таксе у случају поништаја утуженог акта и установу сиромашног права из гл. VII гр. п. п. с тим, да се спорна такса има наплатити само једанпут, без обзира на фазе поступка и број инстанција.“ Ову резолуцију скупштина једногласно усваја.

После овога приступа се 8. и 9. тачки дневног реда — избору једног заменика претседника Дисциплинског већа, 8 чланова Дисциплинског већа и 1 члана за Адвокатско дисциплинско веће код Касационог суда у Београду. За овим се приступа гласању. После завршеног гласања бројачи гласова поднели су следећи извештај:

„Претходно је установљено, да се у списак присутних уписало 115 (стопетнајест адвоката. По том је отворена кутија у коју су стављене листе у затвореним ковертама и утврђено је, да у кутији има 64 (шездесет и четири) затворених коверата снабдевених штампилем коморе, и отпочело је бројање гласова.

На основу тачно пребројаних гласова изабрани су:

За заменика претседника Дисциплинског већа	
Павле Мијатовић	са 57 гласова
За чланове Дисциплинског већа:	
1. Љубомир Ненадовић	„ 55 „
2. Саво Мићовић	„ 55 „
3. Бора Димитријевић	„ 54 гласа
4. Драгош Радовић	„ 53 „
5. Др. Жожа Равник	„ 52 „
6. Александар Мартиновић	„ 49 гласова
7. Др. Марко Супић	„ 48 „
8. Милета Обрадовић	„ 47 „
За члана Касационог већа:	
Живко Тадић	„ 54 гласа

Пошто су средили изборни материјал и утврдили која су лица изабрана, бројачи гласова предали су гласачке листе и овај записник претседнику Коморе Владимиру Симићу.

По примљеном извештају бројача гласова претседник је објавио скупштини резултат гласања као и то која су лица изабрана.

У смислу 10. тачке дневног реда претседник је позвао присутне ако имају да ставе каква питања, пошто су предлози у смислу § 5 Пословника Коморе раније решени.

Реч добија г. Мира Стојановић, адвокат из Београда, који упућује питање претседнику о томе, да ли Одбор коморе има намеру да организује одржавање конференција.

Претседник одговара г. Стојановићу, да ће се конференције организовати кад дозволе материјалне могућности. Са овим одговором претседника г. Стојановић није задовољан.

Г. Александар Мартиновић, адвокат из Београда поставља питање: да ли уредништво Бранича има намеру да установи једну рубрику, у којој би се расправљала питања из области друштвене, уметничке и политичко-социјалне садржине, како би се међу адвокатима развио већи смисао за „култ акције“, и они повежу у борби за ширу заштиту угледа адвокатског staleжа. Ако таква намера не постоји предлаже да се о томе поведе рачуна и по могућству таква рубрика установи.

Претседник одговара г. Мартиновићу, да Бранич и у овом обиму, који сада има, задаје бриге Одбору због његовог коштања и да не верује да се он може повећавати и сарадња проширити.

Пошто је дневни ред исцрпљен претседник је у 13.30 часова закључује скупштину.

Секретар,
Драгомир Ивковић

Претседник,
Владимир Св. Симић

Оверачи записника:
Ђорђе Ступаревић
Љубиша Ивковић
Радомир Голочевац.

Замена легитимација

По § 52. Пословника Коморе адвокати су дужни сваке друге године, и то непарне године, а адвокатски приправници, сваке године, заменити легитимацију новом са фотографијом тога времена.

Повијају се адвокати и адв. приправици, који до данас нису поступили по наведеном пропису Правилника, да то одмах учине, јер се већ ближи крај године.

(Из канцеларије Адвокатске Коморе у Београду).

ИЗВЕШТАЈ СА ВАНРЕДНЕ СКУПШТИНЕ ЧЛАНОВА ПЕНЗИОНОГ ФОНДА

На дан 31 октобра т. г. одржана је ванредна скупштина чланова Пензионог Фонда, коју је сазвала Управа, према одлуци VI редовне скупштине Фонда, ради решавања о изменама правила.

За ванредну скупштину Управа је поднела свој предлог за измену Правила, са образложењем, који је штампан у „Браничу“ за октобар 1937 год.

Пошто је овај број „Бранича“ у коме је штампан извештај за ванредну скупштину, изашао из штампе доцније него што је било предвиђено, то су чланови извештај примили доста доцкан. С тога је после дуже дискусије у којој је учествовао већи број говорника, ванредна скупштина решила да се не дискутује о изменама Правила, која се не односе на висину ренте, него да се решавање о овим изменама одложи за редовну скупштину у 1938 години и да се изабере одбор од три лица који ће проучити питање измене Правила у погледу висине ренте који има благовремено да поднесе свој извештај за редовну скупштину. У овај одбор изабрани су г. г.: Драгослав Стојадиновић, Др. Мишко Жокваљ и Др. Радоје Вукчевић, адвокати из Београда.

По питању измена Правила, које се не односе на висину ренте, вођена је дискусија, па је решено: да се приме следеће измене Правила.

§ 4

Став II и III. — мењају се и гласе:

„Адвокат који у року од 30 дана, од дана уписа у именик Адвокатске коморе не поднесе пријаву за упис у чланство Фонда може после тога рока бици примљен у чланство Фонда, али Управни одбор има право захтевати лекарски преглед молиоца ради утврђивања повољног стања његовог здравља.

Обавеза на плаћање улога наступа даном положене заклетве и наплаћује се за цео месец у коме је заклетва положена, а обавеза Фонда даном поднесене пријаве и уплатом првог месечног улога“.

§ 8

Став II мења се и гласи:

„Члан Фонда који је заостао са уплатом дуже од 6 месеци губи сва права из ових Правила и може их добити поново, ако се лекарским прегледом, који наређује Управни одбор на широк молиоца, утврди повољно стање здравља заосталог члана и по уплати свих заосталих плаћања Фонду са 6% год. камате и то у року и на начин који одреди Управни одбор, који не може одобрити дужи рок од 10 година“.

§ 10

Мења се и гласи:

„Уредан члан Фонда који је избрисан из именика адвоката може и даље остати члан Фонда ако у року од 15 дана по брисању да писмену изјаву о продужењу чланства и Управни одбор га прими. Не учини ли то у остављеном року престаје бити члан Фонда и Фонд му враћа 70% уплаћених улога.“

Члановима који су до дана брисања били изгубили своја права према Фонду у смислу § 8 Правила, фонд ће вратиши 70% уплаћених улога. Чланарина до 3 године не враћа се.

Члановима који су уживали реншу од фонда одбиће се од припадајућег дела улога сума коју су примили од фонда на име ренше.

У случајевима поновног уписа у именик адвоката, лица о којима је реч у овом §-у могу понова постати чланови фонда само према пропису § 8 Правила рачунајући улоге од дана првобитног уписа у фонд. Ако буду примљени у чланство фонда рачунаће им се у упису раније задржани улози“

§ 13

Додаје се нова тач. 4) која гласи:

„У зајмове члановима фонда на подлози уплаћених улога до 25%“.

§ 16

Мења се и гласи.

„На скупштини имају активно и пасивно изборно право и право учешћа само уредни чланови фонда“.

§ 28

У ставу I брише се последња реченица, која гласи: „Не учини ли то уписује се у најнижи платежни разред“.

§ 35

Додаје се нов и гласи:

„Ове измене усвојене су на Ванредној скупштини члаова фонда одржаној 31 октобра 1937 год. и ситуију на снагу даном објаве у „Службеним новинама“.

* * *

Усвојене измене Правила упућене су Господину Министру Правде на одобрење у смислу § 118 Зак. о адвокатима.

ПРИКАЗИ

Др. Павле Расшовчан: Трговачки закон Краљевине Југославије, Загреб, 1937. Издање Типографије д. д. стр. 378. (Латиницом).

Уводни закон за нови Трговачки закон још није донет, те он с тога није још ступио на снагу, односно није добио обавезну снагу према завршном § 513. Али пре него што ступи на снагу, потребно је се са њим упознати, пошто је то први покушај изједначења трговачког права код нас. Г. Др. Расшовчан је с тога објавио текст са стварним регистром, а Закон је објаснио у веома опсежном предговору.

Изједначење трговачког права код нас, као што је са изједначењем законодавства, у опште говорећи, био случај, није извршено на основу једног унапред спремљеног система, нити ово изједначење представља потпуно изједначење трговачког права код нас. Система нема, јер се код нас почело прво са изједначењем процесног законодавства, па се тек онда прешло на изједначење материјалног права, тако да до данас немамо још изједначено материјално грађанско право нити трговачко право у колико није изједначено новим законом односно трговаца, трговачког особља и трговачких друштава. Међутим, требало је поћи прво са изједначењем материјалног грађанског права, па како то није учињено, присуствујемо доношењу многобројних уводних закона, који покушавају да ублаже тешкоће приликом примене нових закона услед остатка неизједначеног материјалног приватног права. Зато, ни Уводни закон за Трговачки закон неће бити друкчије опремљен

нити ће успети да отклони све тешкоће у примени, поред тога што неће омогућити примену целокупне материје трговачког права, јер иста, као зависна од материјалног приватног права, није још изједначена.

Нови Трговачки закон значајки је и стручно објашњен у предговору г. *Др. Расповчана*. Истакнуте су његове новине и његова отступања од ранијих одредаба и схватања, па се кроз предговор добија јасна представа о значају овог законодавног дела.

Никола Расповић: Етажна својина, Правно уређење сувласника кућа у Краљевини Италији, Београд, 1937 стр. 70. Издање пишчево.

Писац г. *Расповић* претпоставио је оригиналном делу о етажној својини, превод прописа који се на етажну својину односе, како је она уређена у Италији, уз неопходна објашњења. Јер, овај закон дао је добре резултате, па како је питање етажне својине и код нас актуелно, не стоји ништа на путу да се и наш законодавац угледа на италијанског ако буде хтео ову материју да нормира. Скупоћа земљишта и несташница капитала разлог су да се нови сопственици удружују, како би заједничким снагама обезбедили себи становање у заједничкој згради. Томе до душе не стоје на путу одредбе нашег Грађанског законика, — §§ 215 и ост., као што умесно г. *Расповић* примећује, али због многобројних односа које треба расправити, потребно је прописати особена правила. То нарочито због трећих лица — хипотекарних поверилаца. Нема збора да би се једним модерним законом о етажној својини дао нов полет градитељској делатности код нас, што би несумњиво у крајњој линији деловало на напредак наших градова и материјалне културе у опште.

Кроз овај италијански закон и његов коментар види се сва компликованост проблема везаних за етажну својину: с једне стране требало је дефинисати ову својину и утврдити односе сувласника, а с друге стране, поставити њихове односе према трећим лицима, нарочито према хипотекарним повериоцима и државним властима. Све је то лепо нормирано у италијанском закону, а кроз стручан коментар г. *Расповића* види се сва важност и значај проблема везаних за етажну својину, те с тога не сумњамо да ће овај рад г. *Расповића* наићи на разумевање код многобројних лица које етажна својина интересује, што ће несумњиво обезбедити успех овога коментара.

Др. Дионис Година: Трговачки закон за Краљевину Југославију са образложењем Министарства правде. Београд, 1937. Издање штампарије „Светлост“. Стр. 485.

Наш колега г. *Др. Година*, који је успешно коментарисао неколико позих закона, а нарочито Грађански парнични поступак, Ванпарнични поступак и Закон о извршењу и обезбеђењу, издао је Коментар Трговачког закона са образложењима Министарства правде и уз друга потребна објашњења која чине његов Коментар прегледним и лако употребљивим, нарочито за практичаре. У уводу дао је кратак преглед стања законодавства код нас до доношења новог Трговачког закона и изложио је рад на изједначењу, објашњавајући и технику закона. Сматрао је за потребно да не улази теориски у предмет, већ су му излагања чисто практичне природе.

Кроз Коментар г. *Др. Године* види се значај изједначења ове материје, која чека свој уводни закон, па како ће од Трговачког закона имати највише користи трговци и лица која са њима долазе у додир, то ће Коментар г. *Др. Године* драгоцено послужити тим практичарима којима је првенствено и намењен.

Ј. М. Овадија: Именик места Краљевине Југославије. Београд, 1937. Издање пишчево. Стр. 308.

Правни практичари, судије и адвокати имају великих тешкоћа да се снађу у административној подели наше Државе с погледом на Срезове и Бановине и најближе поште, па осећајући тај недостатак г. *Овадија* је приредио именик места Краљевине Југославије у коме је по једном добро утврђеном систему омогућио свакоме да лако пронађе у којој се Бановини, коме Срезу и код које најближе поште налази дотично место. Пошто је претходно изложио свих девет Бановина са свима Срезовима, прешао је на списак места, упућујући читаоца на Бановине и Срезове напред означене, али је зато поред свакога места означио најближу пошту.

WWW.UNILIB.RS Због своје практичности и прегледности не сумњамо да ће ова књига дати добре резултате и корисно послужити нарочито правним практичарима.

Недељко М. Недељковић: Побацивање у Кривичном праву. Прештампано из Полиције за август—септембар 1937 год.

Писац г. *Недељковић*, који се од дуже времена бави Кривичним правом, у овој краткој студији изложио је зналачки и прегледно праву материју која се односи на побацивања посматрану са кривично-правне тачке гледишта. На упоредној бази, почев од Старог света, Римског, Канонског, Германског и Енглеског права, писац је нарочито своја излагања управо на наше Југословенско законодавство, па је објаснио у чему се састоји радња побацивања, како се она манифестује у теорији и у пракси, у науци и у позитивном праву. Видимо да постоје разне теорије у погледу оправдања или неоправдања побацивања и да су се тим проблемом бавили значајни правници. Такође констатујемо из пишчевих излагања, како се питање побачаја код нас поставља с погледом на наше позитивно право и то са судско-медицинске и са правне тачке гледишта. Писац је имао намеру више да објасни разне проблеме везане за побачај с погледом на постојеће позитивно право, него да цео проблем критички осмотри, ма да уз његова објашњења налазимо много његових оригиналних идеја и схватања.

Питање побацивања није само кривично-правно већ и социјално у највишем степену, јер од решења тога питања зависи опстанак породица и жена — мајки. Између забране побацивања и строгог кажњавања, мудар законодавац мора изабрати један средњи систем, којим ће бити побацивање дозвољено у већем броју случајева и омогућено путем стручне лекарске интервенције. Јер, у противном, побацивање, које се и даље практикује у врло великим размерама и поред тешких кривично-правних прописа, имаће за последицу многобројне нестручне интервенције, тајан рад, који угрожава опстанак жене као мајке и као стуба породице, која је излаже опасности смрти. Побацивање према томе, треба дозволити у великом броју случајева и то не само када то налаже медицинска наука, већ када су и социјални обзиви у питању, пошто Држава исто тако има штете од многобројних незбринутих породица, као што има штете од напуштене деце, која стварају друштвени олош и пролетаријат. На ова размишљања упућује горња веома интересантна студија г. *Недељковића*, који је проблем побацивања веома сажето престајавио и дао потребне основе за његово разумевање. Социолог из тога материјала може извући користан наук, јер је расправа замишљена са свом ширином и ако управљена на техничку и правну страну проблема.

Др. Љубомир С. Дуканац: Основни проблеми порезивања, Београд, 1938 стр. 339. Издање пишчево.

Наш млади колега г. *Др. Љубомир С. Дуканац* пружа нам један нов свој рад који поново потврђује његову стручност у питањима порезивања. Овога пута, он се није ограничио на технику посла, већ нам је изложио начела на којима порезивање почива, с погледом на стање науке од најранијих времена до данас. Тако смо добили једно стручно, научно и објективно дело, које, у времену све већих и тежих пореских терета, доноси објективна мерила за оне који нас опорезују и за нас који се од тих терета с правом бранимо. Порески стручњаци или назови стручњаци требало би да се са овим делом упознају, јер би можда тада било много мање пореских неправди, а ми који порез плаћамо добро је да се са овим делом упознамо, да би се лакше бранили од неправедног опорезивања.

Дело је подељено на шест поглавља: методолошки основи науке о финансијама, предмет науке о финансијама, циљ, оправдања и начела порезивања, привредни и политички проблеми порезивања, историјски развој порезивања и друштвени значај пореза. Тако, усвојивши један логички метод излагања, писац нас постепено уводи у суштину постављеног проблема, уз веома детаљну научну аргументацију.

За нас нестручњаке у пореским питањима најинтересантнији је онај део који се односи на циљ, оправдање и начела порезивања и на порески морал. Овај заиста специјални морал, према пишчевим излагањима (стр. 318 и ост), објашњава се на два начина: учењима две школе, психолошком и социолошком. „Порески морал (по првом схватању) биће у толико виши, у колико човечји разум буде био савршенији и у колико човек буде био више запојен моралним начелима. Супротно је гледиште социолога који сматрају да проблем пореског

морала није психолошки већ првенствено социолошки проблем“. У вези са тим схватањима поставља се и питање пореских утаја. По мишљењу г. *Др. Дуканац*, „пореска утаја није психолошки већ социолошки проблем. Порески морал не зависи од једног апсолутног људског морала, он не зависи од душевних особина појединаца, већ је он последица друштвеног живота. Када би порески морал био лична душевна особина појединаца, онда би сваки појединац морао да дела према ступњу развијености своје психе, па би се морало десити, да на страни оних који врше утају пореза као и на страни оних који га поштено плаћају буду истовремено и богати и сиромашни. Реакција на разрез пореза била би индивидуална појава и не би зависила од друштвеног положаја пореског платца (односно пореског обвезника) већ од његовог моралног савршенства. Међутим, то је потпуно погрешно. Као што нас историја и искуство уче, пореска утаја је масовна, тачније речено класна реакција на расподелу пореског терета, а никако не индивидуална реакција. Порески морал не зависи, дакле, од моралних особина пореских обвезника већ од њиховог друштвеног положаја, од њихове класне припадности“.....

Из ових кратких излагања излази да је г. *Др. Дуканац* ушао у проблем опорезивања веома дубоко и да га је схватио са свом потребном ширином. По документацији и по начину обраде дело представља један потпуно успешно научни покушај да се опорезивању дају научни основи. У томе погледу дело је потпуно успело и нама може бити веома драго да ово констатујемо с погледом на велики труд који је г. *Др. Дуканац* уложио када је дело писао.

A p p u a i r e de l'Association Yougoslave de Droit International, troisième volume, Belgrade—Paris, Les Editions Internationales, 1937, pp. 506.

Југословенско удружење за Међународно право објављује свој трећи Годишњак, пошто је први и други објавило 1931. и 1934. год., увек на француском језику, у намери да стање наше науке престави иностраном правништву и свима онима које наша држава и наша наука интересују.

У предговору објашњено је зашто овај трећи Годишњак излази у неколико са закашњењем. Разлози изван редакционог комитета томе су узрок.

Радови који се објављују подељени су на студије из Међународне сарадње, Дипломатске историје, Међународног јавног права, Међународног приватног права и Међународног кривичног права, затим на Преглед јуриспруденције судова и власти југословенских по предмету Међународног права, на Преглед књига, Библиографију, Белешке, Преглед организација и Рад Удружења.

У првом делу објављене су следеће расправе: Међународна сарадња—Ђура Поповић: Југославија и Друштво народа, Богумил Вошњак: Балкански пакт и Рафаел Леви: Улога државе Срба, Хрвата и Словенаца при изради Пакта Друштва народа.

Дипломатска историја: Александар Соловјев: Основи Међународног права у југословенској историји и Јозеф Нађи: Положај Југословена у 1872. години како га је видео један француски дипломата.

Међународно јавно право: Мирослав Плој: Расподела предратног аустријског и угарског јавног дуга према уговорима о миру Сен-Жерменском и Тријанонском, Перо Митровић: Конвенција о риболову на Јадранском мору, Владимир Луначек: Југословенске конвенције о двојном опорезивању, Вукашин Животић: Садашње стање народних мањина у Југославији, Леонид Питамиц: Опажања по питању народности у Сједињеним државама и Илија А. Пржић: Проблем односа између унутрашњег и међународног права и дискусије о томе у Југословенској правничкој науци.

Међународно-приватно право: Милорад Стражицики: Извори приватног југословенског поморског права, Видан О. Благојевић: Докази и правна моћ пред југословенским судовима и Борис Фурлан: О сукобу закона у Међународном приватном праву који се односе на плаћања у аустро-угарским крунама.

Међународно-кривично право: Радивоје Николајевић: Екстрадиција у Југославији.

У јуриспруденцији југословенских судова и власти у међународном домену г. г. Ђорђе Андраши и Милан Бартош приказали су 41 врло интересантан случај. У приказу књига приказана су 22 дела југословенских аутора од стране г. г. Мирка Г. Авакумовића, Илије Пржића, Стевана Ђирковића, Натка Катчића, Војислава Радовановића, Ивана Тончића, Бранка Лукача, Миленка Милића, Милана Бартоша и Радомира Живковића.

Библиографија југословенских дела у иностранству, студија и чланака приказана је и то од стране г. Суботића у колико се на Немачку односи, а у сарадњи

www.scribd.com Ф. Коренићем за француску библиографију и са проф. г. Марковом за чехословачку библиографију, затим г. Блох приказао је енглеску библиографију.

У белешкама приказан је рад југословенских правника на Конгресима од г. Стојана Јовановића и у иностранству.

Г. Мирко Авакумовић дао је веома потпун преглед организација, удружења и ревија правничких југословенских, уколико они имају везе са Међународним правом.

У завршном делу приказан је рад Удружења, са статутом и правилницима, публикацијама и листом чланова.

Овај Годишњак као и два претходна чине част Удружењу, јер приказују нашу земљу и наше правнике онако како они то заслужују да буду приказани у иностранству, тако да су услуге које Удружење чини нашим правницима са овим Годишњацима и нашој земљи неоцењиве. То је у исто време и најбољи начин да се служи општим интересима и наших правника и наше земље, па Годишњак треба да служи за углед другим Удружењима.

Др. Видан О. Благојевић,

адвокат.

САДРЖАЈ ПРАВНИХ ЧАСОПИСА

Б р а н и ч ће доносити садржаје свих правних часописа код нас.

Архив за правне и друштвене науке, орган Београдског правног факултета. Уредник *Др. Михајло Илић*.

Садржај бр. 4. књ. XXXV од 25. октобра 1937. год.:

Чланци: Др. Тома Живановић: Заштита ослобођеника у Југославији; Владимир Тимошкин: Паралелне казне; Др. Борислав Т. Благојевић: Појам лица без држављанства; Војислав М. Грол: Сразмерно претставништво и политичке странке. Правна политика од Драгутина Кнежевића. — Страни правни живот од Радомира Љ. Живковића. — Међународно-правна хроника од Др. Илије А. Пржића. — Судска хроника: од Др. Видана О. Благојевића, Др. Адама П. Лазаревића, Тихомира М. Ивановића, Јована Д. Смиљанића, Петра Ф. Протића, Петра Д. Вучковића, Драг. Д. Герасимовића и Душана П. Мишића. — Оцене и прикази. — Белешке. — Преглед часописа. — Нове књиге.

Југословенски економист. Главни уредник *Др. Душан М. Паншић*.

Садржај бр. 8. Год. II, за октобар 1937. год.:

Г. Курило: Еволуција непосредних пореза у Бугарској, Грчкој и Румунији; Лаза М. Костић: Наставни програм Економско-комерцијалне школе; Никола Мирковић: Осврт на развој међународне трговине у деветнаестом и двадесетом веку. — Привредни и друштвени живот. — Преглед штампе. — Оцене и прикази.

Мјесечник, гласило Правничког друштва у Загребу. Уредници: *Др. Едо Ловрић и Др. Иво Полишео*.

Садржај бр. 10. Год. LXIII, за октобар 1937 год.:

Др. Мирко Рајхсман: Одговорност за штете проузроковане кретањем моторних возила и потреба доношења закона о промету моторних возила; Др. Милан Полак: Обезбеђење најамнине и закупнине по новим прописима; Јурај Станојевић: Одлуке судова о жалбама против одлука општинских власти гледе неиздавања земљорадничких увјерења; Др. Богдан Кориткић: Јавне даће као првенствене ставке; Александар Миловић: Опет о питању замјешивања новчане казне казнама лишења слободе; Др. Јурај Кулаш: Одмјеравање казне. — Правосуђе. — И т. д.

Правосуђе, часопис за судску праксу и законодавство. Уредник *Стојан Јовановић*. Оснивачи, власници и ужи уређивачки одбор: *Др. Иво Машијевић, Др. Фердо Чулиновић и Стојан Јовановић*.

Садржај бр. 9.—10. Год. VI, за септембар—октобар 1937. год.:

Кривично право: Др. Тома Живановић: Положај кривичног права у систему наука; Др. Милорад Аћимовић: Одмеравање казне; Др. Боривоје Д. Петровић: Кривична одговорност правних (моралних) лица; Драгиша А. Весић: О погрешној примени прописа кривичног судског поступка код судова на територији Апелационих судова у Београду и Скопљу. — Грађанско право: Сава М. Шапчанин: Не-

колико примедбе на Предоснову Грађанског законика за Краљевину Југославију; Илија Косијер: Како да се поступа са једном мјеницом коју је акцептирало више дужника међу којима је један земљорадник под заштитом Уредбе а сви остали ван сваке заштите; Др. Ралован Казимировић: Организација црквених судова на начин, који ће, по могућству бити једнообразан у целој православној цркви и са став црквеног казног поступка; Др. Видан О. Благојевић: Какав значај има одредба у уговору о закупу са јавним властима да се закупно добро по истеку закупа има вратити у примљеном стању; Јаков Хиршл: О обезбеђењу имовине у поступку принудног поравнања ван стечаја; Иван Петковић: Да ли судија односно судијски помоћник може бити записничар у избраном суду; Др. Анђелко Девескови: Специјално формално право Уредбе о ликвидацији земљорадничких дугова и његова примена у пракси; Никола С. Стјепановић: Поступак у Главној контроли после донесених пресуда Државног савета по тужбама Главне контроле. — Судије и судство. — И т. д.

Полиција, часопис за полицијско-управну полицијску, судску и самоу правну праксу. Уредник *Васа Лазаревић* и Уређивачки одбор.

Садржај бр. 19—20. Год. XXIV, за октобар 1937. год.

Чланци и расправе: Др. Јурај Кулаш: Искључење из народне заједнице (као најтежа казна новог нем. кр. права); Душан М. Јевтић: О лечењу душевно поремећених окривљеника за време посматрања њиховог душевног здравља; Драгиша А. Весић: О поступку редовних кривичних судова при извршењу пресуда у погледу казни лишења слободе; Иван Д. Петковић: Да ли § 306. К. з. укида кажњивост и код клевета; Душан П. Мишић: Право повериоца које проистиче из § 385. в. с. п.; Др. Јосип Брусић: Правни положај принудних удружења у сузбијању бесправног рада по Закону о радњама; Жив. Ст. Девичерски: Подизање нових грађевина на селу у вези са таксним прописима око издавања грађевинских дозвола С. Ђ.: О полицији у староме веку; Владета Милићевић: Међународно удружење; криминолога; Божидар П. Николић: Алкохол као узрок саобраћајних несрећа; сврше; ак). — Пракса. — И т. д.

ПРЕГЛЕД ЗАКОНОДАВСТВА

Објављеног у Службеним новинама од 19. септембра до 16 октобра 1937. год.:

Бр. 216.-LXI, од 23. септембра 1937. год.:

457) Указ о издавању села Нови Милановац Општине ресничке, среза крагујевачког, Дунавске бановине, из Општине ресничке и образовању самосталне општине под називом Општина новомилановачка у Новом Милановцу. — 458) Указ о промени имена општине Грачани, среза загребачког, Савске бановине у општина Ребете. — 459) Уредба о давању шећера без наплате државне трошарине за наslaђивање винске шире. — 460) Издавање шећера за наslaђивање винске шире. — 461) Правилник о издавању поморских књижица. — 462) Упутства за рад теренских секција.

Бр. 217.-LXII, од 14. септембра 1937. год.:

463) Закон о привредним задругама. — 464) Уредба о набавци и полагању телефонског кабла за велика остојања Београд—Марибор—аустријска граница и о набавци материјала и извршењу радова у вези са искоришћењем горњег постројења. — 465) Исправка уредбе о издавању управних општина Жабар Горњи, Слатина и Трамошница из подручја Среског суда у Градачку.

Бр. 218.-LXIII, од 25. септембра 1937. год.:

466) Наредба о прегледу меса и производа од меса за извоз у Сједињене Државе Северне Америке. — 467) Продужење трговинског и компензационог споразума са Грчком. — 468) Премештај путног прелаза са браником. — 469) Телефонски саобраћај.

Бр. 220.-LXIV, од 25. септембра 1937. год.:

470) Уредба о додељивању награда у граничној трупи. — 471) Уредба о оснивању Занатске коморе у Нишу. — 472) Уредба са законском снагом о издавању управних општина Слатина и Трамошница из подручја Среског суда у Градачку и о припајању подручју Среског суда у Босанском Шамцу. — 473)

Правилник о фонду за памук. — 474) Упутство за пријем надничара на рал у Одељењу за грађење жељезница. — 475) Измене и допуне Правилника о рачуноводству завода за унапређење спољне трговине. — 476) Полагање таксе из Тбр. 12 односно 81 Закона о таксама у готовом новцу пореским управама.—477) Промена имена села Песочане у Ново Александрово. —478) Установе овлашћене да издају уверења о пореклу робе у Белгији. — 479) Телефонски саобраћај.

Бр. 224. — LXV, од 2. октобра 1937. год.:

480) Правилник о опису и овери семестра као и о евиденцији слушалаца на Економско-комерцијалној високој школи у Београду. — 481) Правилник за извршење оправака пловних објеката у радионици Дирекције речне пловидбе. — 482) Правилник о стручном одбору за шумске производе при заводу за унапређење спољне трговине. — 483) Аутентично тумачење Уредбе о ликвидацији земљорадничких дугова. — 484) Упутство за издавање лекарских уверења чиновницима. — 485) Млинови са уређајем за пречишћавање, просејавање и разврставање мељаве. — 486) Приступ Француске, са колонијама, протекторатима и мандатима, Светској поштанској конвенцији и аражманима закљученим у Каиру. — 487) Телефонски саобраћај.

Бр. 229.-LXV, од 8. октобра 1937. год.:

488) Први закон о изванредној државној помоћи и регулисању пензијских припадности. — 489) Спајање општина Бијело Брдо и Сарваш. — 490) Образовање општине Војвода Путник. — 491) Спајање општине Осовске, Завидовићке и Мустајбашићке. — 492) Образовање општине Шевичке. — 493) Припајање села Породина Општини Вукањској. — 494) Припајање села Смуде Општини Чералијској. — 495) Уредба о заштити државних шума и унапређењу државне шумске привреде. — 496) Уредба о изменама и допунама Закона о државној трошарини и Уредбе о извођењу јавних радова. — 497) Уредба о прекидању поступка по монополским и трошаринским кривцама. — 498) Уредба о изменама и допунама списка луксузних предмета уз Уредбу о разрезу и наплати пореза на луксуз О. п. бр. 64914/32 са свима њеним доцнијим изменама и допунама. — 499) Измене и допуне у Уредби о личном и породичном додатку државних службеника. — 500) Решење о повећању припадности чиновничких приправника. — 501) Решење о повећању награде дневничарима. — 502) Распоред звања надзорника коњушнице. — 503) Правилник Океанографског института Краљевине Југославије. — 504) Правилник о обавезном ношењу одела лугарског особља управе државних шума. — 505) Виша школа трговачке омладине и време упослења у трговачким радњама. — 506) Смањење минималних стопа из бр. 675 увозне царинске тарифе. — 507) Измене стопа из бр. 177 Увозне царинске тарифе.—508) Исправка.

Бр. 230.-LXVII, од 11. октобра 1937. год.:

509) Указ о спојитви, раздружитви ив прегрупацији обчин ив спремемби имена ив седежа обчин на подручју Дравске бановине. — 510) Упутства за спровођење Правилника о повластицама социјалног значаја на жељезницама и бродовима у државној експлоатацији од 23.-IV.-1937. год. — 511) Таксена ослобођења за поморске књижице — и за ослобођење таксено за радничке легитимације. — 512) Нове међународне телефонске релације између Југославије и Италије.

Бр. 232.-LXVIII, од 13. октобра 1937. год.:

513) Закон о овлашћеним инжињерима.— 514) Указ о образовању општине Цветлина. — 515) Уредба о ванредном путном доприносу за искоришћавање државних и недржавних путева. — 516) Уредба о баждарењу морских бродова. — 517) Правилник за извршење Уредбе о баждарењу морских бродова. — 518) Надлежност Рударског главарства у Београду за подручје Барање, Бачке и Баната. — 519) Продужење рока полагања пупилних новца. — 520) Подела Пореске управе Љубљана—град.

Бр. 234.-LXIX, од 15. октобра 1937. год.:

521) Правилник о средствима за денатурисање дехидрисаног шпирита, о месту и начину мешања бензина са денатурисаним дехидрисаним шпиритом, као и о надзору над мешавином бензина и шпирита. — 522) Измене и допуне у Правилнику о Пензионном фонду сталних монополских радника бр. 51384/35. — 523) Наредба о осигурању сталних монополских радника за случај изнемоглости, старости и смрти код Пензионог фонда сталних монополских радника. — 524) Поступак о царинском надзору над бродовима са сталним редом пловидбе, који саобраћају између наших и страних поморских лука, уједно вршећи и каботажу. — 525) Решење Министарског савета о забрани увоза у Краљевину Југославију а тако исто и провоза преко наше територије живих и убијених зечева и кунића,

њихових кожа и макаквих њихових делова. — 526) Увоз тротила из иностранства. — 527) Преглед државних расхода и прихода за месец август и за период април—август 1937. по буџету за 1937|38. годину.

НОВЕ КЊИГЕ

Jivojn Péritch: Quelques Remarques sur les Équilibres sociaux. Communication au XIII Congrès international de Sociologie, 2—5 septembre 1937, Paris. — Extrait de la „Revue internationale de Sociologie“, Paris, 1937, p. p. 354—367.

Dr. Metod Dolenc: „Usoda“ Ljubljanske prisilne delavnice. Posebni odtis iz Kronike, Ljubljana, 1937 str. 72—76.

Dr. Stanislav Lapajne: Contribution à une Union slave de Droit international privé en matière de contrats. Ljubljana, 1935. str. 21.

R. Longchamps De Berier: Dwa Kongresy prawa porównawczego. Odbitka z „Przeglądu Prawa i Administracji“ im. E. Tilla, Kwartał II-1937 p. p. 7.

Владимир Св. Симић: Идеолошки фронтови. Издање француско-српске књиџаре А. М. Поповића, Библиотека Политика и друштво, св. 11. Београд, 1937. стр. 63.

Љубомир Радовановић: Народна скупштина и изборни закон. Библиотека Политика и друштво. Издање француско-српске књиџаре А. М. Поповића, св. 9, Београд, 1936. стр. 35.

Никола Распоповић: Етажна својина. Правно уређење сувласништва кућа у Краљевини Италији. Београд, 1937. стр. 70. Издање пишчево.

Ј. М. Овадија: Именик места Краљевине Југославије. Београд, 1937. стр. 308. Издање пишчево.

Др. Павао Рашовчан: Трговачки закон Краљевине Југославије. Загреб, 1937. Тисак Типографије д. д. Загреб. Стр. XLIV+378. (Латиницом).

Др. Иво Машијевић и Др. Фердо Чулиновић: Коментар Закона о извршењу и обезбеђењу. Прва књига: Закон о извршењу и обезбеђењу (са кратким објашњењима). Београд, 1937. Стр. 417. Издање штампарије „Светлост“ (Латиницом).

Др. Дионис Година: Трговачки закон за Краљевину Југославију са образложењем Министарства правде. Београд, 1937. Стр. XXX+485. Издање штампарије „Светлост“ (Латиницом).

Недељко М. Недељковић: Побацавање у кривичном праву. Прештампано из часописа „Полиција“ за август—септембар 1937. Београд, 1937 Страна 13.

Карл Кауцки (превео Здравко Тодоровић): Материјалистичко схватање историје. Београд, 1937. Стр. 160.

Др. Борислав Т. Благојевић: Систем извршнога поступка. Издање Издавачког и књиџарског предузећа Геца Кон А. Д. Београд, 1938. стр. 640.

Др. Љубомир С. Дуканац: Основни проблеми порезивања. Београд, 1938. стр. 340. Издање пишчево.

Annuaire de l'Association Yougoslave de Droit International. Troisième Volume. Belgrade — Paris, 1937, Les Éditions internationales, p. p. 506.

Извештај Управног одбора Пензионог фонда Адвокатских комора у Београду, Скопљу и Подгорици поднет ванредној скупштини чланова одржаној 31 октобра 1937. год. у Београду. Засебно оштампано из Бранича за октобар 1937. год. Београд, 1937. Стр. 21.

Vidan O. Blagoyevitch: Les preuves et l'assistance judiciaire devant les tribunaux yougoslaves (Extrait de l'Annuaire de l'Association Yougoslave de Droit International, Troisième Volume 1937). Belgrade—Paris, 1937, p. p. 36.

G. Davidovitch: La coopération Yougoslave Bеоград, 1937, p. p. 24.

Предраг Николић: Три расправе из Јавнога права: О пресуди Хашког суда по тужби Мађарске поводом наше аграрне реформе. О организацији међународног мира. О сталешком парламенту. Београд, 1937. Прештампано из „Летописа Матице Српске“ — Нови Сад. Стр. 56.

РЕЗОЛУЦИЈА

Адвокатских приправника са територије београдске Адвокатске Коморе донета на Редовној годишњој скупштини одржаној на дан 21 новембра 1937 г. у Београду.

Адвокатски приправници на територији Београдске адвокатске коморе учлањени у Удружењу адвокатских приправника у Београду на својој скупштини једногласно

КОНСТАТУЈУ

- 1) Целокупно позитивно законодавство наметнуло је адвокатским приправницима несразмерно веће дужности од права која им се признају;
- 2) Њима се не признаје право на загарантовану минималну награду;
- 3) Радно време у адвокатским канцеларијама није регулисано никаквим законским прописима, тако да прековремени рад остаје ненаграђен;
- 4) Осигурање како пензионо, тако и на случај болести и беспослице не постоји нити се спроводи;
- 5) Годишњи одмор такође је нерегулисан законом, а уколико се дозвољава појединим приправницима, оно је или неплаћено или његово трајање зависи од воље принципала;
- 6) Специални одмор за припремање адвокатског испита законом уопште није предвиђен, а принципали га не признају;
- 7) Службенички однос између принципала и приправника, специално при отказу не поштује се;
- 8) Обавезна једногодишња вежба у суду редовно се претвара у једногодишњи бесплатан рад, који за огромну већину приправника претставља најтежу борбу за опстанак;
- 9) Петогодишње трајање стажа нема искључиви карактер стручне припреме већ у ствари претставља неоправдано дуго искоришћавање приправника и спречава самосталност у адвокатури већ стручно оспособљеним приправницима са адвокатским испитом;
- 10) Неоправдано дуг стаж приморава многе да се лађају сваковрсних послова инкопатибилних са адвокатуром, а за то се време воде као приправници и то фиктивно, чиме се објективно погоршава положај правих адвокатских приправника;
- 11) Велики број адвокатских канцеларија и поред великог броја беспослених адвокатских приправника упосљава неквалификовано особље — писаре и надриписаре — што спречава смањење беспослице адвокатских приправника с једне стране и тешко нарушава углед адвокатског staleжа с друге стране;
- 12) Неорганизованост адвокатских приправника и неактивност Удружења адвокатских приправника главни су узроци да до данас нису остварени оправдани захтеви који су до сада постављани од адвокатских приправника.

Ради побољшања садашњег положаја адвокатски приправници

ЗАХТЕВАЈУ:

- 1) Да се целокупно позитивно законодавство измени у том смислу да се адвокатским приправницима признају одговарајућа права њиховим дужностима;
- 2) Да се приправницима загарантује минимална награда, која несме бити мања од плата судијских приправника;

3) Да се радно време приправника ограничи на осмочасовни радни дан, а да се забрани рад суботом по подне, недељом и празником с тим да се прековремени рад посебно награди са 50%¹⁰;

4) Да се спроведе обавезно пензионо осигурање при Пензионом фонду Коморе, а осигурање за случај болести и беспослице код Добротворних установа Коморе. Уколико Комора не спроведе ова осигурања да се стриктно спроведу законски прописи из Закона о осигурању радника и Закона о радњама;

5) Да се приправницима призна једномесечно плаћено осуство за припремање адвокатског испита;

6) Да се приправницима призна једномесечно плаћено осуство за припремање адвокатског испита;

7) Да се стриктно спроведу законски прописи о службеничком односу и отказу из Закона о радњама;

8) Да се једногодишња вежба у суду претвори у факултативну;

9) Да се стаж адвокатских приправника сведе на трајање од 4 године, с тим да адвокатски приправници са положеним адвокатским испитом могу бити самостално овлашћени за браниоце у кривичним предметима, а у грађанским споровима да самостално заступају себе и своју ужу породицу;

10) Да се адвокатима забрани упосљавање неквалификованог особља — писара и надриписара за обављање послова адвокатуре; да се законским прописима о пуномоћству да такво аутентично тумачење, да адвоката пред судом и осталим властима може заменити само адвокат или приправник; да се надзор Судских управа и Коморе поштри у погледу спречавања и онемогућавања надриписарства;

11) Да се надзор Адвокатске коморе у погледу сузбијања фиктивног стажа појача, с тим да се фиктивни приправници бришу из именика приправника, а фиктивни стаж поништи, а дисциплински прописи Закона о адвокатима према адвокатима и адвокатским приправницима за овакве случајеве најстрожије и најбрже примењују;

12) Да се удружење адвокатских приправника претвори у принудно удружење у оквиру Адвокатске коморе; да у циљу организовања адвокатских приправника и активизирања Удружења Комора додели Удружењу сталне просторије у којима ће поред свога седишта Удружење спроводити сталне састанке чланства и организовати курсеве са дискусијама ради стручне наобразбе адвокатских приправника. Са своје стране Удружење ће се постарати да покрене свој орган кроз који ће поред обраде питања из правне теорије и праксе, истицати оправдане захтеве адвокатских приправника и указивати путеве за њихово правилно решење, као и да ступи у везу са свима удружењима адвокатских приправника у земљи ради организовања Савеза удружења, да би се на тај начин имало више снаге за остварење постављених захтева.

Адвокатски приправници очекују да ће у својим захтевима наићи на пуно разумевање и потпору како Адвокатске коморе, тако и државних власти.

